

Βρυξέλλες, 7 Ιουλίου 2026
(OR. en)

11410/26

AGRI 566
AGRIORG 91

ΔΙΑΒΙΒΑΣΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Για τη Γενική Γραμματέα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η κα Martine DEPREZ, Διευθύντρια
Ημερομηνία Παραλαβής:	7 Ιουλίου 2026
Αποδέκτης:	κα Thérèse BLANCHET, Γενική Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αριθ. εγγρ. Επιτρ.:	COM(2026) 355 final
Θέμα:	Σχέδιο δράσης για την ανθεκτικότητα, τη στρατηγική αυτονομία και τη βιωσιμότητα του συστήματος πρωτεϊνών της ΕΕ

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το έγγραφο - COM(2026) 355 final.

συνημμ.: COM(2026) 355 final

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 7.7.2026
COM(2026) 355 final

Σχέδιο δράσης

**για την ανθεκτικότητα, τη στρατηγική αυτονομία και τη βιωσιμότητα του συστήματος
πρωτεϊνών της ΕΕ**

Η Ευρώπη βρίσκεται σε ένα σταυροδρόμι. Σε έναν κόσμο που μεταβάλλεται γρήγορα και όπου η αβεβαιότητα συνεχώς εντείνεται, απαιτείται τολμηρή δράση για να αυξήσουμε την οικονομική μας ανταγωνιστικότητα και, παράλληλα, να ενισχύσουμε τη στρατηγική μας αυτονομία. Με την ασφάλεια και την ανθεκτικότητα στο επίκεντρο της πολιτικής ατζέντας και με την αυξανόμενη πίεση που δέχεται το αναπτυξιακό μοντέλο της Ευρώπης, οι κύριες οικονομικές εξαρτήσεις μετατρέπονται σε γεωπολιτικές ευπάθειες.

Στο πλαίσιο αυτό, οι υφιστάμενες εξαρτήσεις από εισαγόμενες εισροές, όπως λιπάσματα, ζωοτροφές και ενέργεια, δεν αποτελούν μόνο **απειλές για την επισιτιστική μας ασφάλεια, αλλά και σοβαρές ευπάθειες που έχουν αντίκτυπο στην ανθεκτικότητά μας**. Ως εκ τούτου, η μείωση αυτών των στρατηγικών εξαρτήσεων είναι ζωτικής σημασίας για το θεματολόγιο της ΕΕ για την ετοιμότητα και την ασφάλεια. Απαιτείται συλλογική δράση από όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη ώστε να διασφαλιστεί ότι η ΕΕ μπορεί να ενισχύσει τόσο την εσωτερική όσο και την εξωτερική της ασφάλεια⁽¹⁾.

Η μεγάλη εξάρτηση της ΕΕ από περιορισμένο αριθμό χωρών καταγωγής για την προμήθεια πρωτεϊνών για ζωοτροφές καθιστά το αγροδιατροφικό μας σύστημα ευάλωτο στις διακυμάνσεις της παγκόσμιας αγοράς, αλλά επίσης επηρεάζει την ικανότητα ελαχιστοποίησης των κινδύνων στις αλυσίδες εφοδιασμού και περιορίζει την πρόοδο ως προς τη μετάβαση στη βιωσιμότητα.

Όπως αναγγέλθηκε στην ανακοίνωση με τίτλο «Ένα όραμα για τη γεωργία και τα τρόφιμα»⁽²⁾, η Επιτροπή **κατήρτισε αυτό το ολοκληρωμένο σχέδιο** για να αντιμετωπίσει αυτές τις προκλήσεις. Ενσωματώνει τις προσπάθειες πολιτικής και έρευνας και τις πρακτικές προσπάθειες για τη δημιουργία ενός πιο αυτόνομου και βιώσιμου συστήματος πρωτεϊνών της ΕΕ και, παράλληλα, για τη διαφοροποίηση των πηγών εισαγωγής. Η διαφοροποίηση των πρωτεϊνών ανταποκρίνεται στην πολιτική έκκληση των ηγετών της ΕΕ που κατοχυρώθηκε στη **Διακήρυξη των Βερσαλλιών**⁽³⁾ του 2022 για αύξηση της παραγωγής φυτικών πρωτεϊνών στην ΕΕ και στο ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου του 2023 σχετικά με την ευρωπαϊκή στρατηγική για τις πρωτεΐνες⁽⁴⁾.

Για να κλιμακωθεί η βιώσιμη παραγωγή φυτικών πρωτεϊνών στην ΕΕ απαιτούνται κατάλληλα κίνητρα για την ανάπτυξη της προσφοράς και της ζήτησης, ως βασικό βήμα για να αποκτήσει η ΕΕ τη **μετασχηματιστική ανθεκτικότητα** που χρειάζεται η ήπειρος. Ένα ανθεκτικό και βιώσιμο σύστημα πρωτεϊνών όχι μόνο θα συμβάλει στην επίτευξη των στόχων της ΕΕ για την επισιτιστική ασφάλεια και την ενέργεια, αλλά θα δημιουργήσει επίσης νέες ευκαιρίες στις αγροτικές περιοχές, θα συμβάλει στον στόχο της κλιματικής ουδετερότητας έως το 2050 και θα επιταχύνει την υλοποίηση των στόχων που καθορίζονται στην πρόσφατη στρατηγική της ΕΕ για τη βιοοικονομία⁽⁵⁾ και στο σχέδιο δράσης για τα λιπάσματα⁽⁶⁾.

Η μετάβαση προς ένα **ανθεκτικό και βιώσιμο σύστημα πρωτεϊνών** απαιτεί **βελτιωμένο συντονισμό των πολιτικών** με στόχο:

⁽¹⁾ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Έκθεση στρατηγικής ανάλυσης προοπτικών — Ανθεκτικότητα 2.0: Ενδυνάμωση της ΕΕ με στόχο την ευημερία της εν μέσω αναταραχής και αβεβαιότητας [COM(2025) 484 final].

⁽²⁾ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ένα όραμα για τη γεωργία και τα τρόφιμα — Από κοινού διαμόρφωση ενός ελκυστικού τομέα γεωργίας και τροφίμων της ΕΕ για τις μελλοντικές γενιές [COM(2025) 75 final].

⁽³⁾ Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Συμβούλιο Γεωργίας και Αλιείας για τις πρωτεΐνες: εφοδιασμός, παραγωγή και βιωσιμότητα, 14 Ιουλίου 2025· Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, Διακήρυξη των Βερσαλλιών, 10 και 11 Μαρτίου 2022.

⁽⁴⁾ Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 19ης Οκτωβρίου 2023 σχετικά με την ευρωπαϊκή στρατηγική για τις πρωτεΐνες [2023/2015(INI)]

⁽⁵⁾ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ανακοίνωση σχετικά με το Στρατηγικό πλαίσιο για μια ανταγωνιστική και βιώσιμη βιοοικονομία στην ΕΕ [COM(2025) 960 final].

⁽⁶⁾ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Σχέδιο δράσης για τα λιπάσματα: Εταιρική σχέση για τη διασφάλιση της διαθεσιμότητας, της οικονομικής προσιτότητας και της στρατηγικής αυτονομίας των εγχώριων λιπασμάτων της ΕΕ [COM(2026) 310 final].

- την αύξηση της ανοικτής **στρατηγικής αυτονομίας** με την επέκταση του **βιώσιμου εφοδιασμού της ΕΕ με πρωτεΐνες** μέσω κινήτρων για τους γεωργούς ώστε να υιοθετήσουν διαφοροποιημένα συστήματα παραγωγής με μειωμένες ανάγκες σε λιπάσματα, που θα τους παρέχουν τη δυνατότητα να καλλιεργούν υγιείς και ανθεκτικές πρωτεϊνούχες καλλιέργειες·
- τη βελτίωση **της ανθεκτικότητας, της ανταγωνιστικότητας και της ετοιμότητας** του ευρύτερου συστήματος πρωτεϊνών της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της βιομηχανίας ζωοτροφών, με την προώθηση της **έρευνας και της καινοτομίας και την κλιμάκωση των επενδύσεων**·
- την ενίσχυση των αξιακών αλυσίδων πρωτεϊνών της ΕΕ με τη βελτίωση της **ελκυστικότητας της αγοράς**, την **παροχή κινήτρων για τη ζήτηση** και την προώθηση τοπικών λύσεων και βραχέων αλυσίδων εφοδιασμού.

Ο εν λόγω συντονισμός των πολιτικών θα επιτύχει τους στόχους της ΕΕ για **την κυκλικότητα, το κλίμα και την ενέργεια**, δημιουργώντας έτσι πρόσθετα κίνητρα και επιχειρηματικές προοπτικές για την ενασχόληση των γεωργών με τη διαφοροποίηση των πρωτεϊνών.

Το σχέδιο αυτό καθορίζει τα βασικά στοιχεία, προσδιορίζει σημεία μόχλευσης και προτείνει δράσεις σε ολόκληρη την αλυσίδα εφοδιασμού για την επίτευξη αυτού του στόχου. Συμπληρώνει τη **στρατηγική για το ζωικό κεφάλαιο** που εγκρίθηκε στις 7 Ιουλίου 2026. Μολονότι οι τομείς της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας αποτελούν, αφενός, σημαντική πηγή πρωτεϊνών και, αφετέρου, σημαντικούς χρήστες πρωτεϊνών στο σύστημα τροφίμων και ζωοτροφών της ΕΕ, δεν καλύπτονται από το παρόν σχέδιο.

1. Εφοδιασμός της ΕΕ με φυτικές πρωτεΐνες

Η ΕΕ διαθέτει ένα από τα πιο ανταγωνιστικά και βιώσιμα συστήματα γεωργικής παραγωγής στον κόσμο. Ωστόσο, η ισχύς αυτή περιορίζεται λόγω των εξαρτήσεων από εισαγωγές ζωοτροφών με υψηλή περιεκτικότητα σε πρωτεΐνες. Η στήριξη στο πλαίσιο της κοινής γεωργικής πολιτικής (ΚΓΠ) έχει αυξήσει την εγχώρια προσφορά φυτικών πρωτεϊνών, για χρήση τόσο σε ζωοτροφές όσο και σε τρόφιμα· ωστόσο, υπάρχουν δυνατότητες περαιτέρω ενίσχυσης, παρά τους φυσικούς και διαρθρωτικούς περιορισμούς.

Η παραγωγή της ΕΕ βασίζεται σε μεγάλο βαθμό σε ακατέργαστες χορτονομές και σιτηρά με περιορισμένο μερίδιο πρωτεϊνούχων καλλιεργειών

Η ΕΕ παράγει σημαντική ποσότητα φυτικών πρωτεϊνών, αλλά κυρίως με τη μορφή ακατέργαστης χορτονομής και σιτηρών, δηλαδή με τη μορφή προϊόντων **χαμηλής έως μεσαίας περιεκτικότητας σε πρωτεΐνες**. Κατά την περίοδο εμπορίας 2025-2026, η ΕΕ παρήγαγε περίπου **67 εκατομμύρια τόνους φυτικών πρωτεϊνών⁽⁷⁾**, εκ των οποίων περίπου 31 εκατομμύρια τόνους σε **ακατέργαστες χορτονομές** και περίπου 29 εκατομμύρια τόνους σε **σιτηρά⁽⁸⁾** (διάγραμμα 1)⁽⁹⁾. Οι λειμώνες αντιπροσωπεύουν περισσότερο από το μισό των ακατέργαστων χορτονομών. Η παραγωγή **φυτών πλούσιων σε πρωτεΐνες⁽¹⁰⁾** στην ΕΕ ανήλθε σε 7,2 εκατομμύρια τόνους πρωτεϊνών την περίοδο 2025-

(7) Εκτιμήσεις της Επιτροπής με βάση τα ισοζύγια της ΕΕ για τα σιτηρά και τους ελαιούχους σπόρους και το ισοζύγιο της ΕΕ για τις ζωοτροφές.

(8) Ως ακατέργαστη χορτονομή νοείται το χόρτο, ο ενσιρωμένος αραβόσιτος, τα κτηνοτροφικά ψυχανθή και οι αποξηραμένες χορτονομές.

(9) Τα στατιστικά στοιχεία του παρόντος εγγράφου αναλύονται διεξοδικότερα στα ενημερωτικά δελτία που είναι διαθέσιμα εδώ: [Μείωση του ελλείμματος φυτικών πρωτεϊνών της ΕΕ — Γεωργία και αγροτική ανάπτυξη](#).

(10) Ως φυτά πλούσια σε πρωτεΐνες ορίζονται οι αροτραίες καλλιέργειες με περιεκτικότητα άνω του 15 % σε πρωτεΐνες, δηλαδή οι ελαιούχοι σπόροι και οι πρωτεϊνούχες καλλιέργειες.

2026, έχοντας αυξηθεί σημαντικά τις δύο προηγούμενες δεκαετίες. Η παραγωγή πρωτεϊνών από **ξηρά όσπρια** ανήλθε σε 1,3 εκατομμύρια τόνους την περίοδο 2025-2026⁽¹⁾. Αν και πρόκειται για μικρό ποσοστό σε σχέση με τη συνολική παραγωγή, καταγράφεται αύξηση 53 % την περίοδο 2021-2026 σε σύγκριση με την περίοδο 2011-2016.

		Φυτικές πρωτεΐνες (εκατομμύρια τόνοι)		Ποσοστό	
Ακατέργαστη χορτονομή		30,6		45,5 %	
Σιτηρά		29,4		43,7 %	
Ελαιούχοι σπόροι (εκτός της σόγιας)		5,0		7,5 %	
Πρωτεϊνούχες καλλιέργειες	Ξηρά όσπρια	2,2	1,3	3,3 %	1,9 %
	Σόγια		0,9		1,4 %
Σύνολο		67,2		100 %	

Διάγραμμα 1: Παραγωγή φυτικών πρωτεϊνών στην ΕΕ κατά την περίοδο εμπορίας 2025-2026

Πηγή: ΓΔ AGRI — Ισοζύγια

Επισημαίνεται ότι η στροφή προς περισσότερες πρωτεϊνούχες καλλιέργειες με υψηλότερη περιεκτικότητα σε πρωτεΐνες αντί άλλων αροτραίων καλλιεργειών θα είχε περιορισμένο μόνο αντίκτυπο στο συνολικό ισοζύγιο ακατέργαστων φυτικών πρωτεϊνών, λόγω των χαμηλότερων συγκριτικά αποδόσεών τους. Ωστόσο, η αύξηση του μεριδίου των πρωτεϊνούχων καλλιεργειών στην αμειψισπορά θα μπορούσε να μειώσει τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου, μειώνοντας την ανάγκη για λιπάσματα, των οποίων η παραγωγή και χρήση εκπέμπει αέρια του θερμοκηπίου.

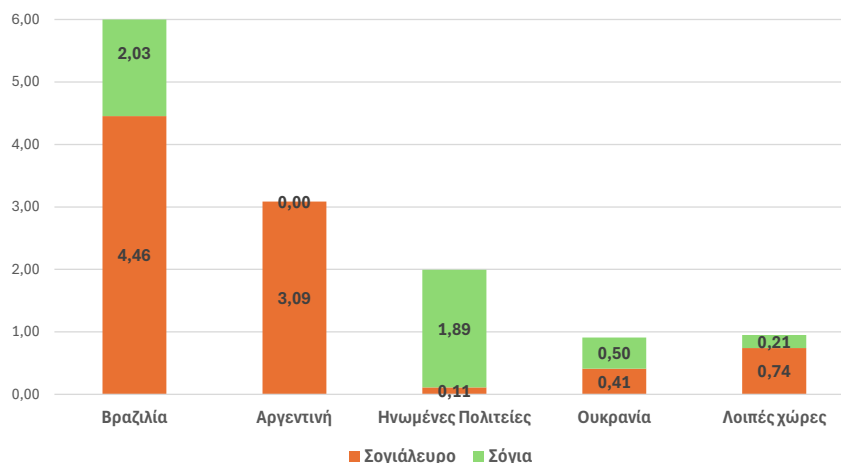
Η αύξηση της παραγωγής φυτών πλούσιων σε πρωτεΐνες στην ΕΕ αποδίδεται κυρίως στη στήριξη που παρέχεται μέσω της ΚΓΠ και στα προγράμματα γεωργικής **έρευνας και καινοτομίας** της ΕΕ, με την καθοδήγηση της έκθεσης της Επιτροπής του 2018⁽¹²⁾. Όπως επισημαίνεται στο σχέδιο δράσης για τα λιπάσματα, η ιδιότητα των πρωτεϊνούχων καλλιεργειών **να δεσμεύουν το άζωτο**⁽¹³⁾ συμβάλλει στη μείωση της ανάγκης για λιπάσματα, βασικό παράγοντα που υποστηρίζει την αύξηση της παραγωγής, ιδίως σε μια συγκυρία αυξανόμενου κόστους και κλιμακούμενων εντάσεων στις αλυσίδες εφοδιασμού λιπασμάτων.

⁽¹⁾ Ξηρά όσπρια είναι τα κτηνοτροφικά μπιζέλια, τα κουκιά, τα λούπινα και άλλες πρωτεϊνούχες καλλιέργειες.

⁽¹²⁾ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, [Έκθεση σχετικά με την ανάπτυξη των φυτικών πρωτεϊνών στην Ευρωπαϊκή Ένωση \[COM\(2018\) 757 final\]](#).

⁽¹³⁾ Στην παρούσα έκθεση, οι πρωτεϊνούχες καλλιέργειες αναφέρονται στα ψυχανθή (συμπεριλαμβανομένης της σόγιας). Επισημαίνεται ότι η σόγια θεωρείται ορισμένες φορές ελαιούχος σπόρος, αλλά όχι στην παρούσα έκθεση.

Εισαγωγές της ΕΕ: πρώτη η σόγια από την αμερικανική ήπειρο, ενώ υπάρχει η δυνατότητα εισαγωγής σόγιας από την Ουκρανία

Διάγραμμα 2: Καταγωγή των εισαγόμενων πρωτεϊνών σόγιας για την περίοδο εμπορίας 2024-2025 (σε εκατ. τόνους ακατέργαστων πρωτεϊνών)

Πηγή: ΓΑ AGRI — 2024/25

Η ΕΕ εισάγει φυτά πλούσια σε πρωτεΐνες κυρίως υπό τη μορφή σόγιας και σογιάλευρου. Αντιπροσώπευαν περίπου 13,4 εκατομμύρια τόνους συνολικών εισαγωγών πρωτεϊνών κατά την περίοδο 2024-2025, που καλλιεργήθηκαν σε περίπου 13 εκατομμύρια εκτάρια σε τρίτες χώρες, κυρίως στις ΗΠΑ και στη Βραζιλία, καθώς και στην Αργεντινή όσον αφορά το σογιάλευρο.

Η γειτονία της ΕΕ προσφέρει απτές ευκαιρίες για τη διαφοροποίηση της παραδοσιακής εξάρτησης της ΕΕ από μεγάλους εξαγωγείς σόγιας. Η Ουκρανία παράγει 13,5 εκατομμύρια τόνους φυτικών πρωτεϊνών, εκ των οποίων εξάγεται το 60 %. Αυτό σημαίνει ότι η Ουκρανία θα μπορούσε να διαδραματίσει σημαντικότερο ρόλο στον εφοδιασμό της ΕΕ με φυτικές πρωτεΐνες. Σε περίπτωση μελλοντικής προσχώρησής της, το εμπορικό έλλειμμα της ΕΕ θα μπορούσε να μειωθεί από 13,9 εκατ. σε 4,7 εκατ. τόνους, γεγονός που θα αύξανε την αυτάρκεια της ΕΕ σε φυτικές πρωτεΐνες από 76 % σε 86 %. Επιπλέον, η Ουκρανία ενίσχυσε τον ρόλο της ως στρατηγικού εταίρου της ΕΕ διπλασιάζοντας την παραγωγική της ικανότητα όσον αφορά τη σόγια από την περίοδο 2021-2022 έως την περίοδο 2024-2025, παρά τις διαταραχές που προκάλεσε ο επιθετικός πόλεμος της Ρωσίας. Οι δυνατότητες εισαγωγών από τα Δυτικά Βαλκάνια είναι μικρότερες, δεδομένου ότι ορισμένοι παραδοσιακοί παραγωγοί και εξαγωγείς σόγιας στις χώρες αυτές εξαρτώνται πλέον από τις εισαγωγές, λόγω της αυξημένης εγχώριας κατανάλωσης και των χαμηλότερων αποδόσεων.

2. Ζήτηση πρωτεϊνών στην ΕΕ

Η ζήτηση πρωτεϊνών στην Ευρώπη επηρεάζεται από τις ανάγκες του κτηνοτροφικού τομέα για ζωοτροφές, από τις διατροφικές προτιμήσεις των καταναλωτών και από χρήσεις που συνδέονται με αναδυόμενες ανάγκες όσον αφορά την κυκλικότητα και τη βιοενέργεια.

Ζωοτροφές

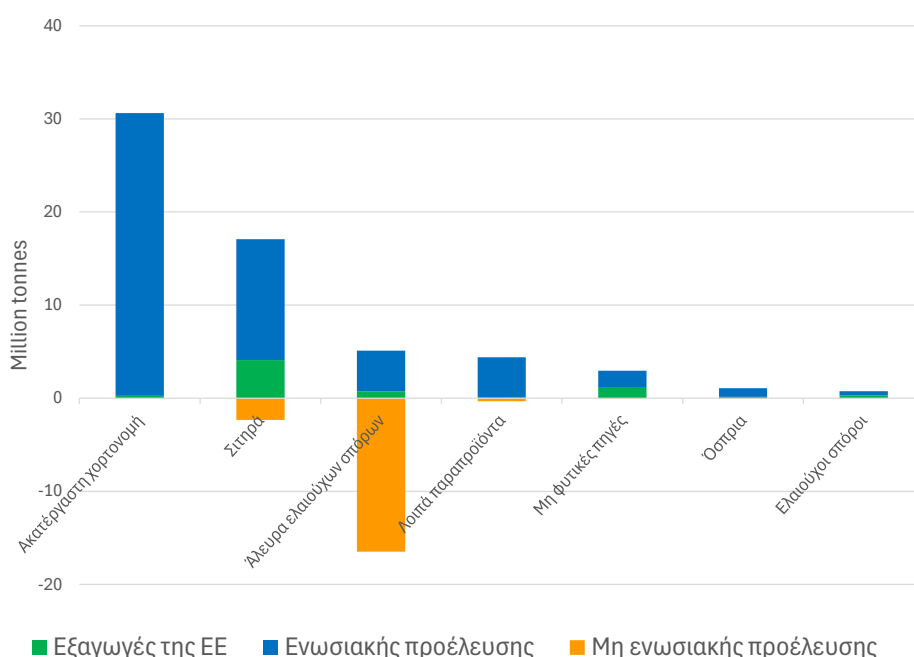
Το ζωικό κεφάλαιο αντιπροσωπεύει, μαζί με τις αροτράιες καλλιέργειες που παράγονται για ζωοτροφές, περισσότερο από το μισό της συνολικής γεωργικής παραγωγής (59 % το 2024⁽¹⁴⁾). Το 2025 η αξία των

⁽¹⁴⁾ Αυτό αντιστοιχεί στο πρωτογενές εισόδημα που προκύπτει τόσο από την από τη ζωική παραγωγή (45 %) όσο και από την παραγωγή αροτράιων καλλιεργειών που χρησιμοποιούνται ως ζωοτροφές (14 %).

εξαγωγών ανήλθε σε 55 δισ. EUR, με αποτέλεσμα να υπάρξει εμπορικό πλεόνασμα ύψους 39 δισ. EUR. Ο κτηνοτροφικός τομέας είναι επίσης ο **μεγαλύτερος χρήστης φυτικών πρωτεϊνών στην ΕΕ**.

Ο κτηνοτροφικός τομέας της ΕΕ χρησιμοποιεί **74 εκατομμύρια τόνους** πρωτεϊνών ετησίως ως ζωοτροφές⁽¹⁵⁾. Περίπου το 26 % είναι εισαγόμενο, αλλά δεδομένου ότι η ΕΕ εξάγει επίσης το 9 % των πρωτεϊνών σε προϊόντα αροτραίων καλλιεργείων ή παραπροϊόντα, η **καθαρή εξάρτηση από τις εισαγωγές πρωτεϊνών** ανέρχεται στο 15 % της συνολικής χρήσης σε ζωοτροφές (ή σε περίπου 13 εκατομμύρια τόνους πρωτεϊνών).

Αυτός ο συνολικός αριθμός συγκαλύπτει τις διαφορές ανά είδος ζωοτροφής (Διάγραμμα33). Πράγματι, η ΕΕ είναι γενικά αυτόνη σε ζωοτροφές χαμηλής περιεκτικότητας σε πρωτεΐνες, αλλά εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις εισαγωγές ζωοτροφών υψηλής περιεκτικότητας σε πρωτεΐνες (**ελαιούχοι σπόροι και πρωτεϊνούχες καλλιέργειες**), εκ των οποίων το **74 %** που χρησιμοποιούνται στην ΕΕ είναι εισαγόμενες. Αυτό οφείλεται κυρίως στην πρωτεϊνή σόγιας, το 94 % της οποίας είναι εισαγόμενο.

Διάγραμμα3: Προέλευση των πρωτεϊνών που χρησιμοποιούνται για τη σίτιση των ζώων της ΕΕ και εξαγωγές των εν λόγω προϊόντων (σε εκατομμύρια τόνους ακατέργαστων πρωτεϊνών)

Πηγή: ΓΔ AGRI — Ισοζύγιο πρωτεϊνών για ζωοτροφές της ΕΕ — 2024/25

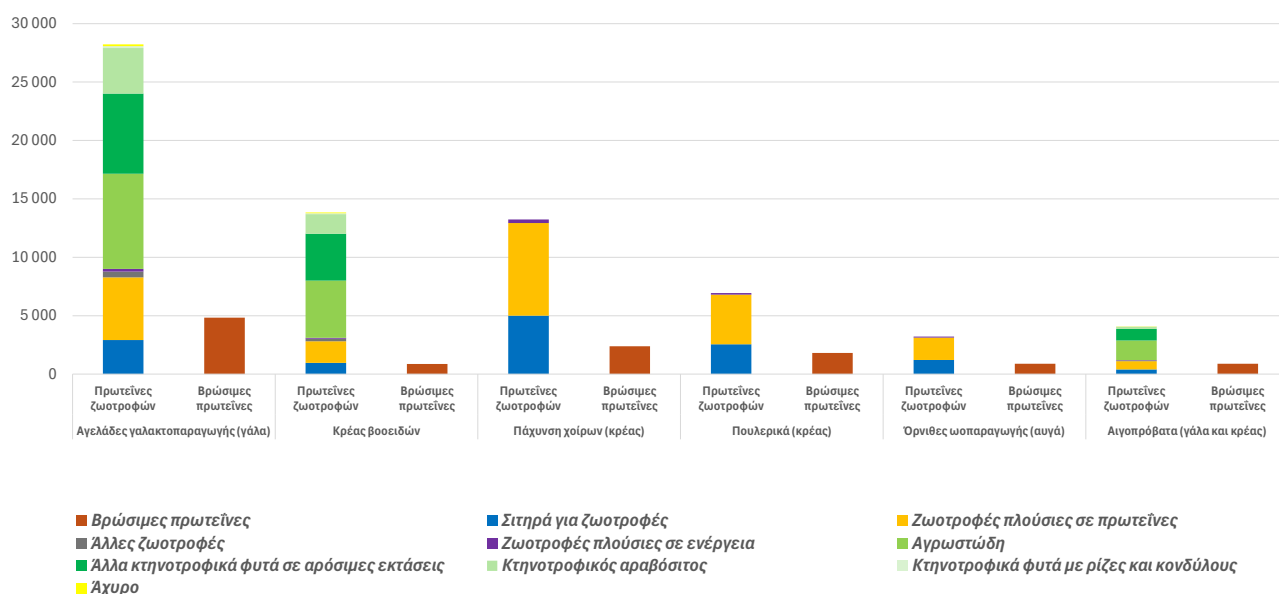
Οι ζωοτροφές φυτικής προέλευσης με υψηλή περιεκτικότητα σε πρωτεΐνες⁽¹⁶⁾ αντιπροσωπεύουν σημαντικό μερίδιο της συνολικής χρήσης ζωοτροφών και αντιπροσωπεύουν το 31 % της συνολικής χρήσης πρωτεϊνών σε ζωοτροφές στην ΕΕ (ήτοι 23,0 εκατομμύρια τόνοι πρωτεϊνών)⁽¹⁷⁾. Διαδραματίζουν καίριο ρόλο σε διάφορα κτηνοτροφικά συστήματα, βελτιστοποιώντας την παραγωγικότητα του ζωικού κεφαλαίου. Η αντικατάστασή τους με εναλλακτικές ζωοτροφές που έχουν χαμηλότερη περιεκτικότητα σε πρωτεΐνες και είναι πιο άμεσα διαθέσιμες στην ΕΕ θα ήταν πολύ δύσκολη, ιδίως λόγω της έκτασης που απαιτείται για την καλλιέργεια στην ΕΕ. Επιπλέον, θα

⁽¹⁵⁾ Οι κύριες πηγές πρωτεϊνών για ζωοτροφές είναι οι ακατέργαστες χορτονομές (41 %), τα σιτηρά (21 %), το σογιάλευρο (19 %) και άλλα άλευρα ελαιούχων σπόρων (9 %), ενώ το υπόλοιπο 10 % προέρχεται από διάφορες άλλες πηγές.

⁽¹⁶⁾ Ως ζωοτροφές υψηλής περιεκτικότητας σε πρωτεΐνες νοούνται εκείνες με περιεκτικότητα άνω του 30 %, όπως τα περισσότερα είδη αλεύρων ελαιούχων σπόρων.

⁽¹⁷⁾ Αντιθέτως, το 94 % των ζωοτροφών χαμηλής και μεσαίας περιεκτικότητας σε πρωτεΐνες που χρησιμοποιούνται στην ΕΕ είναι ενωσιακής προέλευσης και η ΕΕ αποτελεί σαφώς καθαρό εξαγωγέα για αυτό το είδος προϊόντων.

απαιτούνταν προσεκτική αξιολόγηση της δυνατότητας υποκατάστασης των πρώτων υλών ζωοτροφών με παράλληλη κάλυψη των διατροφικών αναγκών των ζώων, και θα εξαρτιόταν από το είδος του ζωικού κεφαλαίου (Διάγραμμα4). Οι **τομείς των χοίρων και των πουλερικών** είναι οι κύριοι χρήστες αλεύρων υψηλής περιεκτικότητας σε πρωτεΐνες (καθώς αντιπροσωπεύουν το 66 % της χρήσης σύνθετων ζωοτροφών⁽¹⁸⁾ στην ΕΕ), ενώ οι **τομείς των γαλακτοκομικών και του βόειου κρέατος** αντιπροσωπεύουν χαμηλότερο μερίδιο (28 %).

Διάγραμμα4: Χρήση πρωτεϊνών ζωοτροφών ανά είδος ζωικού κεφαλαίου της ΕΕ και επακόλουθη παραγωγή βρώσιμων πρωτεϊνών ανά είδος ζωικού κεφαλαίου της ΕΕ το 2022 (σε χιλιάδες τόνους ακατέργαστων πρωτεϊνών)

Πηγή: Βάση δεδομένων μοντέλου Capri

Η εξάρτηση από εισαγόμενες πρωτεϊνούχες ζωοτροφές ποικίλλει σημαντικά αναλόγως του είδους του ζωικού κεφαλαίου και του συστήματος παραγωγής. Τα εντατικότερα συστήματα βασίζονται σε σύνθετες ζωοτροφές για μεγάλο μέρος των πρωτεϊνών τους, που αντιπροσωπεύουν 25,8 εκατομμύρια τόνους πρωτεϊνών ζωοτροφών ετησίως. Τα προϊόντα σύνθετων ζωοτροφών αντιπροσωπεύουν το 35 % της συνολικής χρήσης πρωτεϊνών από το ζωικό κεφάλαιο της ΕΕ. Τα πιο εκτατικά συστήματα μηρυκαστικών, τα οποία βασίζονται σε λειμώνες και σε τοπικά παραγόμενες ζωοτροφές και χορτονομές, είναι λιγότερο εξαρτημένα από τις εισαγωγές σε σχέση με τα εντατικά συστήματα. Ορισμένα συστήματα παραγωγής, όπως τα αγροοικολογικά και τα βιολογικά συστήματα, τα συστήματα εκτροφής με χορτονομές, τα μεικτά συστήματα φυτικής και ζωικής παραγωγής, καθώς και οι γεωγραφικές ενδείξεις, ή εκείνα που υπόκεινται σε ιδιωτικά πρότυπα, προωθούν ενεργά τη χρήση τοπικών ζωοτροφών, μειώνουν την εξάρτηση από εισαγόμενες ζωοτροφές και συνδέουν την παραγωγή με την εκάστοτε περιοχή.

Σε επίπεδο ΕΕ, το ποσοστό των ζωοτροφών που παράγονται στη γεωργική εκμετάλλευση είναι κατά μέσο όρο περιορισμένο: πρόκειται περίπου για το 21 % των συνολικών ζωοτροφών το 2023. Το υψηλότερο ποσοστό παρατηρείται στις κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις μηρυκαστικών που παράγουν επίσης φυτικές καλλιέργειες (42 % το 2023) και το χαμηλότερο στις εξειδικευμένες πτηνοτροφικές ή χοιροτροφικές εκμεταλλεύσεις (7 %).

⁽¹⁸⁾ Σύνθετες ζωοτροφές είναι εκείνες που παρασκευάζονται με ανάμειξη τουλάχιστον δύο πρώτων υλών ζωοτροφών, με ή χωρίς πρόσθετες ύλες.

Διαφορετικά συστήματα σίτισης με διαφορετικό βαθμό εξάρτησης

Ο κτηνοτροφικός τομέας της ΕΕ χαρακτηρίζεται από **ποικίλες στρατηγικές σίτισης**. Η εντατική κτηνοτροφία δίνει τη δυνατότητα βελτιστοποίησης της σίτισης μέσω της σίτισης ακριβείας, με την προσθήκη συνθετικών αμινοξέων για τη συμπλήρωση των ζωοτροφών χαμηλής περιεκτικότητας σε πρωτεΐνες, ενζύμων ή πρόσθετων υλών που μειώνουν τις εκπομπές μεθανίου. Ωστόσο, η ΕΕ εισάγει σε μεγάλο βαθμό τις πρόσθετες ύλες ζωοτροφών (όπως βιταμίνες και αμινοξέα), ιδίως από την Κίνα, η οποία κατέχει αδιαμφισβήτητα δεσπόζουσα θέση για τις ουσίες αυτές στην παγκόσμια αγορά, ακόμη και οιονεί μονοπώλιο για ορισμένες από αυτές. Ως εκ τούτου, οι τομείς των ζωοτροφών, της κτηνοτροφίας και της υδατοκαλλιέργειας της ΕΕ έχουν πολύ περιορισμένες ευκαιρίες να διαφοροποιήσουν τον εφοδιασμό τους, όπως εξετάζεται στη συνέχεια του παρόντος εγγράφου. Από την άλλη πλευρά, τα συστήματα εκτατικής κτηνοτροφίας, ιδίως των μηρυκαστικών που εκτρέφονται με χορτονομές, και η βιολογική παραγωγή βασίζονται σημαντικά λιγότερο σε εισαγόμενες ζωοτροφές, ενώ παράλληλα αποφέρουν περιβαλλοντικά οφέλη.

Τέλος, θα πρέπει να υπογραμμιστεί ότι η ΕΕ είναι ένας από τους **αποδοτικότερους παραγωγούς ζωικών πρωτεϊνών παγκοσμίως όσον αφορά τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου** ανά μονάδα παραγωγής⁽¹⁹⁾). Η μεμονωμένη μείωση της ζωικής παραγωγής της ΕΕ θα είχε εν γένει ως αποτέλεσμα την αντικατάσταση της κατανάλωσης ζωικών προϊόντων της ΕΕ με εισαγωγές μεγαλύτερης έντασης άνθρακα, αυξάνοντας το αποτύπωμα αερίων του θερμοκηπίου της κατανάλωσης ζωικών προϊόντων της ΕΕ και προκαλώντας αδικαιολόγητη διαταραχή στην αξιακή αλυσίδα ζωικών προϊόντων της ΕΕ.

Η κυκλικότητα ως κινητήρια αρχή

Συνολικά, οι φυτικές πρωτεΐνες από διάφορες βρώσιμες και μη βρώσιμες πηγές διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην κυκλική βιοοικονομία, ακόμα και όταν μετατρέπονται από το ζωικό κεφάλαιο σε τρόφιμα και κοπριά. Μολονότι αρκετές καλλιέργειες που χρησιμοποιούνται για ζωοτροφές μεταποιούνται επίσης για χρήσεις στη βιομηχανία οι οποίες δεν σχετίζονται με ζωοτροφές, πχ. για την παραγωγή ενέργειας ή ως τρόφιμα, εξακολουθούν να μπορούν να παράγουν υποπροϊόντα υψηλής περιεκτικότητας σε πρωτεΐνες για ζωοτροφές ή τρόφιμα. Για παράδειγμα, τα έλαια από τους ελαιούχους σπόρους ή τα άμυλα από τα σιτηρά μπορούν να διαχωριστούν για ανθρώπινη, βιομηχανική ή ενεργειακή χρήση, και τα υπόλοιπα παραπροϊόντα, με υψηλή περιεκτικότητα σε πρωτεΐνες, μπορούν να χρησιμοποιηθούν για ζωοτροφές ή τρόφιμα. **Αυτά τα παραπροϊόντα από επεξεργασμένους καρπούς αποτελούν σημαντική πηγή πρωτεϊνών για το ζωικό κεφάλαιο της ΕΕ.** Αντιπροσωπεύουν περίπου το 34 % της συνολικής πρόσληψης πρωτεϊνών για το ζωικό κεφάλαιο, ποσοστό που αναδεικνύει την ισχυρή διασύνδεση μεταξύ των αξιακών αλυσίδων των τροφίμων, των ζωοτροφών, της ενέργειας και της βιομηχανίας.

Οι πολιτικές για τη βιοενέργεια έχουν άμεσο αντίκτυπο στη διαθεσιμότητα πρωτεϊνών για ζωοτροφές ως παραπροϊόντων και στην αποδοτικότητα των πλούσιων σε πρωτεΐνες καλλιεργειών της ΕΕ. Τα παραπροϊόντα από την παραγωγή ενέργειας της ΕΕ⁽²⁰⁾ αντιπροσωπεύουν το 47,2 % των συνολικών αλεύρων ελαιούχων σπόρων και το 6,3 % των συνολικών ζωοτροφών που χρησιμοποιούνται στην ΕΕ. Τα παραπροϊόντα από τη βιομηχανία τροφίμων και ποτών αντιπροσωπεύουν το 6 % της πρόσληψης πρωτεϊνών από το ζωικό κεφάλαιο της ΕΕ, αν και τα πρώην τρόφιμα αντιπροσωπεύουν μόνο το 0,7 %, λόγω τεχνικών και κανονιστικών περιορισμών που σχετίζονται με την ασφάλεια των ζωοτροφών. Η ασφαλής χρήση παραπροϊόντων πρωτεϊνών από την επεξεργασία τροφίμων για ζωοτροφές θα μπορούσε να επεκταθεί, καθώς συμβάλλει στη μείωση της σπατάλης τροφίμων.

⁽¹⁹⁾ FAO Global Livestock Environmental Assessment Model (GLEAM) [Παγκόσμιο μοντέλο του FAO για την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων του ζωικού κεφαλαίου] foodandagricultureorganization.shinyapps.io/GLEAMV3_Public/.

⁽²⁰⁾ Δηλαδή άλευρα ελαιούχων σπόρων που προέρχονται από σόγια, αγριοκράμβη και ηλιάνθους που συνθλίβονται στην ΕΕ για την παραγωγή ελαίων που χρησιμοποιούνται για ενεργειακούς σκοπούς.

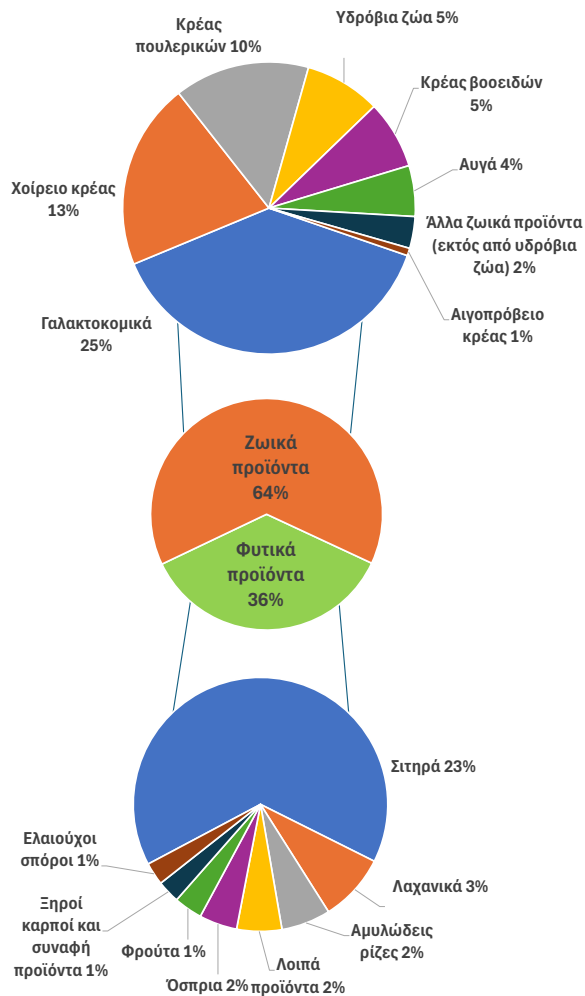
Διαφορετική πρωτεϊνική απόδοση ανά είδος ζωικού κεφαλαίου

Η πρωτεϊνική απόδοση της ζωικής παραγωγής μπορεί να αξιολογηθεί μέσω του συντελεστή μετατροπής των πρωτεϊνών ζωοτροφών σε ζωικές πρωτεΐνες. Ο τομέας πουλερικών και αυγών έχει την υψηλότερη απόδοση μετατροπής πρωτεϊνών, καθώς για την παραγωγή 1 kg ζωικής πρωτεΐνης απαιτούνται 3,6 kg πρωτεΐνης ζωοτροφών, ακολουθούμενος από τον τομέα των χοίρων, όπου για την παραγωγή 1 kg ζωικής πρωτεΐνης απαιτούνται 5,5 kg πρωτεΐνης ζωοτροφών και τον τομέα του αγελαδινού γάλακτος με 5,8 kg πρωτεΐνης ζωοτροφών ανά 1 kg ζωικής πρωτεΐνης. Ο τομέας των βοοειδών κρεατοπαραγωγής χρησιμοποιεί 15,9 kg πρωτεΐνης ζωοτροφών για την παραγωγή 1 kg ζωικής πρωτεΐνης. Η σχετική αύξηση της κατανάλωσης κρέατος πουλερικών σε συνδυασμό με τη μείωση στα άλλα κρέατα θα μπορούσε να συμβάλει, σε κάποιο βαθμό, στη μείωση της εξάρτησης της ΕΕ από εισαγόμενες ζωοτροφές, βελτιώνοντας τη συνολική αποδοτικότητα της χρήσης πρωτεϊνών ζωοτροφών.

Τρόφιμα

Στην ΕΕ, το 64 % των πρωτεϊνών που καταναλώνονται από τους ανθρώπους είναι ζωικής προέλευσης (διάγραμμα 4). Το ποσοστό αυτό αυξάνεται σε 67 % στις ΗΠΑ, ενώ στην Κίνα οι φυτικές πρωτεΐνες αντιπροσωπεύουν το 59 % της ανθρώπινης κατανάλωσης πρωτεϊνών. Οι καταναλωτικές τάσεις κατά την τελευταία δεκαετία δείχνουν αύξηση του μεριδίου των ζωικών πρωτεϊνών στη διατροφή των Ευρωπαίων, εις βάρος των φυτικών⁽²¹⁾.

⁽²¹⁾ Από το 2010 έως το 2023, η μέση κατανάλωση ζωικών πρωτεϊνών ανά άτομο στην ΕΕ αυξήθηκε κατά 6 %, ενώ η μέση κατανάλωση φυτικών πρωτεϊνών μειώθηκε κατά 4 % (FAO — Διατροφικό ισοζύγιο).

Διάγραμμα5 — Ποσοστό πρωτεϊνών ανά προϊόν στη διατροφή της ΕΕ

Πηγή: FAO — Food Balances — 2023

Στους παράγοντες που επηρεάζουν τις τρέχουσες καταναλωτικές συνήθειες περιλαμβάνονται: i) οι πολιτιστικές παραδόσεις και συνήθειες, ii) τα εισοδήματα, iii) η ευκολία, η διαφήμιση και το μάρκετινγκ, iv) η αύξηση του ενδιαφέροντος για τρόφιμα εμπλουτισμένα με πρωτεΐνες, v) η οργάνωση των αλυσίδων εφοδιασμού και vi) οι σχετικές τιμές των φυτικών έναντι των ζωικών προϊόντων. Οι πρωτεΐνες γαλακτοκομικών προϊόντων είναι πιθανό να σημειώσουν τη μεγαλύτερη σχετική αύξηση στη διατροφή των Ευρωπαίων, καθώς μειώνεται η πρόσληψη κρέατος (με εξαίρεση τα πουλερικά). Όσον αφορά τις φυτικές πρωτεΐνες, οι κύριες πηγές είναι τα σιτηρά (23 % της πρόσληψης πρωτεϊνών από τους ανθρώπους), καθώς και τα φρούτα και τα λαχανικά (4 %). Παρόλο που αντιπροσωπεύουν μόλις το 2 % της πρόσληψης πρωτεϊνών, τα ψυχανθή και τα όσπρια θεωρούνται σημαντικό συστατικό μιας ισορροπημένης και βιώσιμης διατροφής, και αρκετά κράτη συνιστούν την αύξηση της κατανάλωσης ψυχανθών⁽²²⁾).

Όπως συμβαίνει με πολλά τρόφιμα, η διαφοροποιημένη διατροφή συμβάλλει σημαντικά στην υγιεινή διατροφή. Η διαφοροποιημένη διατροφή που περιλαμβάνει κρέας από ζώα που εκτρέφονται με τοπικά προσαρμοσμένους πόρους ζωοτροφών, παράλληλα με την κατανάλωση φυτικών πρωτεϊνών από

⁽²²⁾ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, [Legumes and Pulses — Knowledge for policy](#) (Ψυχανθή και όσπρια), 18 Δεκεμβρίου 2025· Ευρωπαϊκή Επιτροπή, [Food-Based Dietary Guidelines recommendations for legumes — Knowledge for policy](#) (Συστάσεις για κατευθυντήριες γραμμές για διατροφή με βάση τα όσπρια), 7 Νοεμβρίου 2025.

φρούτα, λαχανικά και όσπρια, θα μπορούσε να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στη μετάβαση προς ένα πιο ανθεκτικό και βιώσιμο σύστημα τροφίμων, συμβάλλοντας παράλληλα σε βιώσιμες αξιακές αλυσίδες στην ΕΕ. Εκτός από την παροχή επαρκούς τροφής και την επίτευξη θετικών αποτελεσμάτων για την υγεία, η διατροφή με υψηλό ποσοστό τροφίμων φυτικής προέλευσης συμβάλλει στη στήριξη των περιβαλλοντικών και κλιματικών στόχων.

3. Φυτικές και εναλλακτικές πηγές πρωτεϊνών

Η καινοτομία ευδοκιμεί στον τομέα των πρωτεϊνών. Η ΕΕ έχει συμφέρον να αναλάβει ηγετικό ρόλο σε παγκόσμιο επίπεδο και να προωθήσει την καινοτομία που συμβάλλει σε ανταγωνιστικά, βιώσιμα και ανθεκτικά συστήματα τροφίμων. Ταυτόχρονα, η παραγωγή πρωτεϊνών πρέπει να συμμορφώνεται με τους κανονισμούς της ΕΕ για την προστασία της υγείας, του κλίματος και του περιβάλλοντος. Η καινοτομία πρέπει να είναι υπεύθυνη και απαιτείται κατάλληλη αξιολόγηση όσον αφορά τη βιωσιμότητά της, καθώς και όσον αφορά κοινωνικές, διατροφικές και κοινωνιακές παραμέτρους. Η στρατηγική της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις βιοεπιστήμες αναγνωρίζει ότι οι ευρωπαϊκοί τομείς της γεωργίας και των τροφίμων αποτελούν κόμβο καινοτομίας, με νέα προϊόντα και αλυσίδες αξίας που συνδυάζουν ασφάλεια, βιωσιμότητα και κοινωνική ευθύνη⁽²³⁾.

Σήμερα, υπάρχουν διάφορες **φυτικές και εναλλακτικές πηγές πρωτεϊνών και καινοτόμες λύσεις στην αγορά** για χρήση σε τρόφιμα και σε ζωοτροφές. Ορισμένα από τα προϊόντα αυτά είναι καθιερωμένα και αποδεκτά στην Ευρώπη, όπως τρόφιμα και ποτά με πρωτεΐνες φυτικής προέλευσης ή προϊόντα με πρωτεΐνες που παράγονται από ζύμωση ή φύκη. Τα φύκη χρησιμοποιούνται επίσης ως ζωοτροφή και μπορούν να αξιοποιηθούν στην αγορά. Ορισμένες εναλλακτικές πηγές πρωτεϊνών, όπως τα έντομα, γίνονται προς το παρόν αποδεκτές κυρίως ως ζωοτροφές, αν και διατίθενται στην αγορά τροφίμων.

Άλλες εναλλακτικές λύσεις για ζωοτροφές, όπως προϊόντα που βασίζονται στη **ζύμωση ακριβείας και τη ζύμωση βιομάζας** ή πρωτεΐνες που εξάγονται από φυτικές καλλιέργειες, μπορεί να υπόκεινται σε ειδικούς κανόνες για τη διάθεση στην αγορά. Αρκετές από αυτές τις εναλλακτικές λύσεις παρέχουν τη δυνατότητα δημιουργίας νέων κυκλικών επιχειρηματικών μοντέλων για τους γεωργούς και τη βιομηχανία ζωοτροφών. Οι τεχνολογίες που βασίζονται στη ζύμωση αποτελούν συμπληρωματική οδό στο ευρύτερο τοπίο των πρωτεϊνών, με πιθανές συνέπειες σε όλες τις γεωργικές αξιακές αλυσίδες. Μπορούν να δημιουργήσουν νέες ευκαιρίες για ορισμένες πρώτες ύλες, γεωργικές παράπλευρες ροές και εισροές που σχετίζονται με τις ζωοτροφές, συμβάλλοντας παράλληλα στη διαφοροποίηση των πηγών πρωτεϊνών. Ο αντίκτυπός τους στη συμβατική γεωργική παραγωγή αναμένεται να παραμείνει περιορισμένος μεσοπρόθεσμα, αν και με την πάροδο του χρόνου θα μπορούσαν να προκύψουν σημαντικότερα αποτελέσματα. Ο βαθμός στον οποίο θα ωφεληθούν οι γεωργοί και οι αγροτικές περιοχές θα εξαρτηθεί από τον τρόπο οργάνωσης των αλυσίδων αξίας, καθώς οι τεχνολογίες που βασίζονται στη ζύμωση αναμένεται να συνυπάρχουν με τα υφιστάμενα γεωργικά συστήματα και τις τρέχουσες πρακτικές. Ολοκληρώνεται σύντομα μια μελέτη της Επιτροπής όπου εξετάζονται ορισμένα από αυτά τα ζητήματα⁽²⁴⁾. Οι προαναφερόμενες πηγές πρωτεϊνών για ζωοτροφές αποτελούν τομέα καινοτομίας και συμβάλλουν σε αυτή την παγκοσμίως αναπτυσσόμενη αγορά.

Καινοτόμες διαδικασίες ζύμωσης αναπτύσσονται και κλιμακώνονται σε άλλες δικαιοδοσίες, οι οποίες αποφέρουν οικονομικά οφέλη και νέες ροές εισοδήματος για τους γεωργούς εκτός της ΕΕ. Παρόμοια οφέλη θα μπορούσαν να αποκομίσουν οι γεωργοί της ΕΕ με τη μορφή άμεσης ζήτησης για γεωργικές πρώτες ύλες και αναβάθμισης των γεωργικών παράπλευρων ροών. Η επικείμενη πράξη για τη

⁽²³⁾ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, «*Επιλέξτε την Ευρώπη για τις βιοεπιστήμες — Στρατηγική για να καταστεί η ΕΕ το πλέον ελκυστικό μέρος στον κόσμο για τις βιοεπιστήμες έως το 2030*» [COM(2025) 525 final].

⁽²⁴⁾ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Study on biomass and precision fermentation* (Μελέτη σχετικά με τη ζύμωση βιομάζας και τη ζύμωση ακριβείας), η οποία θα ολοκληρωθεί κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2026.

βιοτεχνολογία II θα έχει ως στόχο την ενίσχυση τόσο της ανταγωνιστικότητας της ΕΕ στη βιομηχανική βιοτεχνολογία και βιοπαραγωγή, μεταξύ άλλων με βάση την προηγμένη ζύμωση.

Όσον αφορά τα τρόφιμα, **τα τρόφιμα και τα ποτά με φυτικές πρωτεΐνες αναμένεται να έχουν το μεγαλύτερο δυναμικό στην αγορά**, δεδομένου του σταθερού κανονιστικού πλαισίου και της αποδοχής από τους καταναλωτές σε σύγκριση με άλλες εναλλακτικές πρωτεΐνες. Αυτά τα εναλλακτικά φυτικά προϊόντα συχνά αποσκοπούν στην αναπαραγωγή της γεύσης, της υφής και του διατροφικού προφίλ των παραδοσιακών ζωικών προϊόντων⁽²⁵⁾), αν και ορισμένα έχουν υποστεί μεγαλύτερη επεξεργασία. Αμφότεροι οι τύποι προϊόντων συνυπάρχουν στην ευρωπαϊκή αγορά, και ισχύουν ή πρόκειται να ισχύουν ειδικοί κανόνες στον κανονισμό ΚΟΑ⁽²⁶⁾ σχετικά με τη χρήση των όρων για τα γαλακτοκομικά προϊόντα και, μελλοντικά, των όρων που αφορούν το κρέας⁽²⁷⁾ με στόχο τη βελτίωση της διαφάνειας και την παροχή στους καταναλωτές της δυνατότητας να κάνουν συνειδητές επιλογές.

Τα πρωτεϊνούχα προϊόντα φυτικής προέλευσης και τα εναλλακτικά πρωτεϊνούχα προϊόντα αντιμετωπίζουν διάφορες κοινές προκλήσεις που θα πρέπει να ξεπεραστούν, ώστε να μπορέσουν να υιοθετηθούν ευρύτερα και να ενσωματωθούν στη διατροφή της ΕΕ. Παρά το υπάρχον κανονιστικό πλαίσιο της ΕΕ για τα νέα τρόφιμα⁽²⁸⁾, η κατανόηση και η αποδοχή από το κοινό είναι ιδιαίτερα κρίσιμες σε τομείς όπως η τεχνολογία τροφίμων, καθώς η καινοτομία μπορεί να διασταυρώνεται με προβληματισμούς που αφορούν την υγεία, την κουλτούρα, τη δεοντολογία, την παράδοση, την κοινωνία, την οικονομία και τη βιωσιμότητα, γι' αυτό και απαιτείται βελτιωμένος και συμπεριληπτικός διάλογος για αυτό το ζήτημα και καλύτερη γνώση. Επιπλέον, η οικονομική προσιτότητα, η γεύση, η ευκολία, οι διατροφικές πτυχές και η επισήμανση των προϊόντων αυτών μπορούν να αποτελέσουν πρόσθετους περιορισμούς. Είναι σημαντικό να αξιολογηθεί διεξοδικά η **βιωσιμότητα** και η ασφάλεια των εναλλακτικών πρωτεϊνούχων προϊόντων, όπως συμβαίνει με τα συμβατικά τρόφιμα. Για παράδειγμα, οι διαδικασίες παραγωγής για διάφορους τύπους εναλλακτικών πρωτεϊνών είναι ενεργοβόρες και, σε ορισμένες περιπτώσεις, απαιτούν μεγαλύτερες εισροές ενέργειας από τις συμβατικές πρωτεΐνες που θα μπορούσαν δυνητικά να αντικαταστήσουν⁽²⁹⁾). Τέλος, θα πρέπει να επιδιωχθεί η διαφοροποίηση των πρωτεϊνών, με παράλληλη διασφάλιση **της ανταγωνιστικότητας και της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας** του ευρωπαϊκού **κτηνοτροφικού** τομέα.

Από **οικονομική και κοινωνική** άποψη, η αύξηση των πωλήσεων πρωτεϊνούχων προϊόντων φυτικής προέλευσης δημιουργεί ευκαιρίες για τους γεωργούς και τις αγροτικές κοινότητες. **Η αναπροσαρμογή της παραγωγής και μια σειρά γεωργικών παράπλευρων ροών και παραπροϊόντων** για χρήση σε τρόφιμα φυτικής προέλευσης και για την παραγωγή εναλλακτικών πρωτεϊνών για ζωοτροφές θα μπορούσαν να αποφέρουν νέα έσοδα στους γεωργούς. Η διαφοροποίηση του εφοδιασμού σε πρωτεΐνες δημιουργεί ευκαιρίες για νέες αλυσίδες αξίας τόσο για τις ζωοτροφές όσο και για τα τρόφιμα.

⁽²⁵⁾ FAO, *The Plants That Feed the World: baseline data and metrics to inform strategies for the conservation and use of plant genetic resources for food and agriculture* (Τα φυτά που τρέφουν τον κόσμο: δεδομένα αναφοράς και δείκτες μέτρησης για την τεκμηρίωση των στρατηγικών διατήρησης και χρήσης των φυτογενετικών πόρων για τη διατροφή και τη γεωργία), 2023.

⁽²⁶⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1308/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, για τη θέσπιση κοινής οργάνωσης των αγορών γεωργικών προϊόντων (ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 671).

⁽²⁷⁾ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά την ενίσχυση της θέσης των γεωργών στην αλυσίδα εφοδιασμού τροφίμων [COM(2024) 577 final]. Η προσθήκη καταλόγου όρων που θα προορίζονται αποκλειστικά για τα προϊόντα κρέατος εξετάζεται επί του παρόντος από τον συννομοθέτη.

⁽²⁸⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2015/2283 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2015, σχετικά με τα νέα τρόφιμα, την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1169/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 258/97 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1852/2001 της Επιτροπής.

⁽²⁹⁾ Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο: Υπηρεσία Έρευνας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, *Alternative protein sources for food and feed* (Εναλλακτικές πηγές πρωτεϊνών για τρόφιμα και ζωοτροφές), Απρίλιος 2024.

4. Οικοδόμηση ενός ανθεκτικού και βιώσιμου συστήματος πρωτεϊνών στην ΕΕ

Εξασκολουθούν να υπάρχουν σημαντικά εμπόδια στην κλιμάκωση της βιώσιμης παραγωγής φυτικών πρωτεϊνών, παρά τις διάφορες πρωτοβουλίες πολιτικής που έχουν εγκριθεί μέχρι σήμερα για την τόνωση της ανάπτυξης. Η ευρεία διαβούλευση με τους συμφεροντούχους εντόπισε διάφορους περιορισμούς, μεταξύ των οποίων: η χαμηλότερη κερδοφορία των πρωτεϊνούχων καλλιεργειών, η οποία συνδέεται ιδίως με τη διαθεσιμότητα ειδικών γνώσεων, δεξιοτήτων και εισροών· η ανεπαρκώς ανεπτυγμένη αξιακή αλυσίδα· ανάγκες σε υποδομές, όπως υποδομές για αποθήκευση και μεταποίηση· επενδυτικά κενά και ανάγκη στενότερης συνεργασίας μεταξύ των συμφεροντούχων για την ελαχιστοποίηση των κινδύνων των αποφάσεων μετάβασης.

Απαιτείται δράση σε διάφορα επίπεδα διακυβέρνησης και από διάφορους συμφεροντούχους για την επιτάχυνση της ανάπτυξης της αλυσίδας. **Η επιτυχία θα εξαρτηθεί από την ικανότητα παροχής ολοκληρωμένης προσέγγισης, και δημιουργίας των κατάλληλων κινήτρων για την ανάπτυξη τόσο της προσφοράς όσο και της ζήτησης πρωτεϊνούχων καλλιεργειών.**

Το μελλοντικό σύστημα πρωτεϊνών της ΕΕ βασίζεται στους ακόλουθους πυλώνες, οι οποίοι με τη σειρά τους θα καταστήσουν την κυκλικότητα και τη δράση για το κλίμα μια οικονομικά αποδοτική λύση για τους γεωργούς:

- αύξηση της ανοικτής **στρατηγικής αυτονομίας** με την επέκταση του **βιώσιμου εφοδιασμού της ΕΕ με πρωτεΐνες**·
- βελτίωση της **ανθεκτικότητας, της ανταγωνιστικότητας και της ετοιμότητας** του ευρύτερου συστήματος πρωτεϊνών της ΕΕ·
- ενίσχυση των αξιακών αλυσίδων πρωτεϊνών της ΕΕ με τη βελτίωση της **ελκυστικότητας της αγοράς, την παροχή κινήτρων για τη ζήτηση** και την προώθηση τοπικών λύσεων.

4.1. Ενίσχυση του συντονισμού των πολιτικών

Η συνεκτική μετάβαση εξαρτάται από την ενίσχυση της συνοχής μεταξύ της ΚΓΠ και των πολιτικών της ΕΕ για την ανταγωνιστικότητα, την έρευνα και την καινοτομία, την ενέργεια, τη συνοχή, το περιβάλλον, το κλίμα, την υγεία, τις δημόσιες συμβάσεις και το εμπόριο, με παράλληλη διασφάλιση του συντονισμού των δημόσιων πολιτικών με τις ιδιωτικές πρωτοβουλίες σε ολόκληρη την αγροδιατροφική αλυσίδα, από την παραγωγή έως την κατανάλωση.

Διάφορες δράσεις βρίσκονται ήδη σε εξέλιξη, αλλά ενδέχεται να χρειαστεί να επιταχυνθούν και να διασυνδεθούν. Ειδικότερα, καθώς η ΕΕ ενισχύει τις φιλοδοξίες της για το περιβάλλον και το κλίμα, θα πρέπει να εντείνει τις προσπάθειές της για την προώθηση μεγαλύτερης ευθυγράμμισης των προτύπων παραγωγής μεταξύ των εμπορικών εταίρων. Η ανάπτυξη του τομέα των πρωτεϊνών έχει σημαντικές δυνατότητες για την επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων και των στόχων κυκλικότητας της ΕΕ.

Το επόμενο πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο (στο εξής: ΠΔΠ) δημιουργεί ευκαιρίες για την τόνωση του τομέα των πρωτεϊνούχων καλλιεργειών της ΕΕ μέσω **ολοκληρωμένου σχεδιασμού**, τη μείωση της εξάρτησης από εισαγόμενες πρωτεΐνες και την ενίσχυση της ανοικτής στρατηγικής αυτονομίας της ΕΕ. Απαιτεί την ανάπτυξη έργων αξιακής αλυσίδας που μπορούν να συνδυάσουν τη στήριξη για την καλλιέργεια πρωτεϊνούχων φυτών στο πλαίσιο της ΚΓΠ, την καλύτερη εδαφική ολοκλήρωση και την ανάπτυξη υποδομών και εγκαταστάσεων μεταποίησης μέσω των σχεδίων εθνικής και περιφερειακής εταιρικής σχέσης (στο εξής: σχέδιο ΕΠΕΣ)⁽³⁰⁾ και, τέλος, την κλιμάκωση των επενδύσεων στην έρευνα και την καινοτομία μέσω του προγράμματος-πλαίσιου έρευνας «Ορίζων Ευρώπη» και του Ευρωπαϊκού

⁽³⁰⁾ Τα σχέδια εθνικής και περιφερειακής εταιρικής σχέσης αποτελούν νέο μέσο σχεδιασμού που προτείνει η Επιτροπή για το επόμενο ΠΔΠ.

Ταμείου Ανταγωνιστικότητας (στο εξής: ΕΤΑ)⁽³¹⁾. Σε συνδυασμό με τα **μέσα διαχείρισης κινδύνου** που αναπτύσσει η Επιτροπή, μεταξύ άλλων σε συνεργασία με την ΕΤΕπ, αυτό δημιουργεί πρωτοφανείς ευκαιρίες για τον τομέα των πρωτεϊνούχων καλλιεργειών της ΕΕ.

Αρκετά κράτη μέλη προωθούν ήδη πρωτοβουλίες για την προώθηση ενός πιο βιώσιμου και ανθεκτικού συστήματος πρωτεϊνών. Οι προσπάθειες αυτές επικεντρώνονται στην αύξηση της τοπικής παραγωγής και χρήσης πρωτεϊνών, στη διαφοροποίηση της διατροφής, στην ανάπτυξη εναλλακτικών πρωτεϊνών και στην ενίσχυση των αξιακών αλυσίδων. Το σχέδιο δράσης της Δανίας για τα τρόφιμα φυτικής προέλευσης⁽³²⁾ παρέχει ένα παράδειγμα του τρόπου με τον οποίο τα κράτη μέλη μπορούν να συνδυάσουν εργαλεία σε διάφορα επίπεδα διακυβέρνησης για τη στήριξη της αξιακής αλυσίδας για τα τρόφιμα φυτικής προέλευσης.

Προκειμένου να μειωθεί η εξάρτησή τους από εισαγόμενες φυτικές πρωτεΐνες, συνιστάται στα κράτη μέλη να λάβουν μέτρα, όπως αναλύεται περαιτέρω στις επόμενες ενότητες, τα οποία θα είναι προσαρμοσμένα στις ανάγκες τους, και πιο συγκεκριμένα τα εξής:

- προώθηση της ενσωμάτωσης των πρωτεϊνούχων καλλιεργειών στις πρακτικές της αμειψισποράς και της διαφοροποίησης, με βάση τα περιβαλλοντικά και κλιματικά οφέλη τους·
- παροχή συνδεδεμένης εισοδηματικής στήριξης για την καλλιέργεια πρωτεϊνούχων φυτών που θα βοηθήσει τον τομέα να βελτιώσει την ανταγωνιστικότητά του·
- αντιστάθμιση των υψηλότερων κινδύνων και του κόστους παραγωγής για τους γεωργούς που μεταβαίνουν σε πρωτεϊνούχες καλλιέργειες·
- ενσωμάτωση της διαφοροποίησης των πρωτεϊνών στις οικείες στρατηγικές για την ανανέωση των γενεών και στα μέτρα της δέσμης εκκίνησης για γεωργούς νεαρής ηλικίας·
- στήριξη των επενδύσεων, της καινοτομίας, της εμπορίας, της αποθήκευσης και της διαχείρισης κινδύνου για την παραγωγή πρωτεϊνούχων καλλιεργειών·
- διευκόλυνση συλλογικών δράσεων, όπως μέτρα προώθησης, κοινή διάθεση στην αγορά και μεγαλύτερη χρήση συμβάσεων μεταξύ γεωργών και άλλων συμφεροντούχων στην αξιακή αλυσίδα των πρωτεϊνούχων καλλιεργειών·
- ενίσχυση των κατάντη τμημάτων της αξιακής αλυσίδας των πρωτεϊνούχων καλλιεργειών μέσω επενδύσεων σε υποδομές και στην ικανότητα αποθήκευσης και μεταποίησης·
- παροχή βοήθειας στους γεωργούς που αντιμετωπίζουν δυσκολίες και παράγουν πρωτεϊνούχες καλλιέργειες, αγρωστώδη και λοιπά ποώδη κτηνοτροφικά φυτά·
- ενίσχυση του ρόλου των λειμώνων·
- ενθάρρυνση των κτηνοτρόφων να στραφούν στην εκτατικοποίηση, κατά περίπτωση·
- παροχή κινήτρων στους γεωργούς που συνδυάζουν φυτική παραγωγή και ζωικό κεφάλαιο·
- παρακολούθηση και ενθάρρυνση της χρήσης τοπικών ζωοτροφών σε επίπεδο γεωργικής εκμετάλλευσης ή σε τοπικό επίπεδο, αύξηση της επάρκειας σε επίπεδο γεωργικής εκμετάλλευσης και μείωση της εξάρτησης από εισαγόμενες ζωοτροφές υψηλής περιεκτικότητας σε πρωτεΐνες·
- στήριξη της διαφοροποιημένης διατροφής για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας του συστήματος·
- σχεδιασμός φορολογικών πολιτικών που θα συμβάλουν στη μετάβαση σε ένα ανθεκτικό σύστημα τροφίμων·

⁽³¹⁾ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανταγωνιστικότητας — Ενημερωτικό δελτίο*, 22 Ιουνίου 2026.

⁽³²⁾ Υπουργείο Τροφίμων, Γεωργίας και Αλιείας της Δανίας, *Σχέδιο δράσης της Δανίας για τα τρόφιμα φυτικής προέλευσης*, Οκτώβριος 2023.

- έκδοση κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με εναρμονισμένα ισοζύγια πρωτεϊνών για ζωοτροφές και τρόφιμα.

Ειδικοί διάλογοι για τις πρωτεΐνες με τα κράτη μέλη θα αποτελέσουν φόρουμ για την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών και την παρακολούθηση της εφαρμογής του σχεδίου για τις πρωτεΐνες. Οι **ετήσιοι διάλογοι για τα τρόφιμα**, οι οποίοι φέρνουν σε επαφή τους καταναλωτές, τους παραγωγούς, τη βιομηχανία, τους εμπόρους λιανικής πώλησης, τις δημόσιες αρχές και την κοινωνία των πολιτών, παρέχουν μια ακόμη ευκαιρία για ανταλλαγές και καθορισμό θεματολογίου.

4.2. Επέκταση του βιώσιμου εφοδιασμού της ΕΕ με πρωτεΐνες

Η ικανότητα της ΕΕ να αυξήσει τη στρατηγική αυτονομία της απαιτεί τα εξής:

- κίνητρα για την τόνωση των πρωτεϊνούχων καλλιεργειών·
- εργαλειοθήκη μέτρων στήριξης για τους γεωργούς·
- ενίσχυση των αξιακών αλυσίδων και της περιφερειακής ανάπτυξης·
- βελτίωση της βιώσιμης χρήσης των λειμώνων και της ενσωμάτωσης του ζωικού κεφαλαίου·
- παροχή στους γεωργούς της δυνατότητας πρόσβασης σε κίνητρα για τον άνθρακα και σε πιστώσεις για τη φύση.

• Παροχή κινήτρων στους γεωργούς ώστε να υιοθετήσουν διαφοροποιημένα συστήματα παραγωγής με μειωμένες ανάγκες σε λιπάσματα

Απαιτούνται επαρκή κίνητρα, επενδυτική στήριξη και εργαλεία διαχείρισης κινδύνου για την επίτευξη της διαφοροποίησης των πρωτεϊνών. Εναπόκειται στα κράτη μέλη, με γνώμονα τις ανωτέρω συστάσεις, να καταρτίσουν τα σχέδια και τις στρατηγικές τους για τη διαφοροποίηση των πρωτεϊνών και να αντιμετωπίσουν τους εγγενείς συμβιβασμούς, δεδομένων των διαρθρωτικών περιορισμών στην Ευρώπη. Οι εν λόγω αποφάσεις πολιτικής θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη διάφορες πτυχές, συμπεριλαμβανομένων των τύπων καλλιεργειών, της καταλληλότητάς τους για τις αγροκλιματικές συνθήκες μιας χώρας, της περιεκτικότητάς τους σε πρωτεΐνες, της «διπλής» χρήσης (τρόφιμα και ζωοτροφές) και της ικανότητας ενσωμάτωσής τους στην αμειψισπορά. Ορισμένες καλλιέργειες, όπως η σόγια, τα όσπρια και τα ψυχανθή, έχουν καλές δυνατότητες και ρεαλιστικές πιθανότητες κλιμάκωσης. Επιπλέον, τα ψυχανθή σε αμειψισπορά (μεταξύ άλλων ως καλλιέργειες εδαφοκάλυψης) στηρίζουν βιώσιμες γεωργικές πρακτικές, μειώνοντας τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου και εμπλουτίζοντας τη γονιμότητα του εδάφους μέσω της δέσμευσης αζώτου, με αποτέλεσμα τη μείωση της ανάγκης για λιπάσματα.

Πέρα από την απαίτηση για αμειψισπορά και διαφοροποίηση στο πλαίσιο της νέας διαχείρισης των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, τα κράτη μέλη μπορούν να χρησιμοποιήσουν μια σειρά εργαλείων της ΚΓΠ στο πλαίσιο της πρότασης για την ΚΓΠ μετά το 2027⁽³³⁾. Σε αυτά τα εργαλεία περιλαμβάνονται η συνδεδεμένη εισοδηματική στήριξη και οι γεωργοπεριβαλλοντικές και κλιματικές δράσεις για τη βελτίωση της ελκυστικότητας των πλούσιων σε πρωτεΐνες καλλιεργειών σε επίπεδο γεωργικής εκμετάλλευσης. Η συνδεδεμένη εισοδηματική στήριξη, για την οποία έχει προταθεί η αύξηση των ανώτατων χρηματοδοτικών συντελεστών, μπορεί να στηρίξει την ανάπτυξη πρωτεϊνούχων καλλιεργειών, ενώ οι γεωργοπεριβαλλοντικές και κλιματικές δράσεις μπορούν να στηρίξουν την

⁽³³⁾ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τον καθορισμό των όρων εφαρμογής της ενωσιακής στήριξης στην κοινή γεωργική πολιτική για την περίοδο από το 2028 έως το 2034 [COM(2025) 560 final]*. Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1308/2013 [COM(2025) 553 final].

καλλιέργεια ψυχανθών, τη χρήση κοπριάς και τη δημιουργία καλλιεργειών εδαφοκάλυψης, με την προώθηση παράλληλα συστημάτων βιολογικής γεωργίας που ενσωματώνουν αυτές τις πρακτικές.

Η πρόταση της Επιτροπής προβλέπει ένα σημαντικό νέο χαρακτηριστικό με σημαντικές δυνατότητες: τις **ενισχύσεις μετάβασης** που προτείνονται στο πλαίσιο της ΚΓΠ μετά το 2027 και μπορούν να θεωρηθούν μέσα ελαχιστοποίησης των κινδύνων. Θα βοηθήσουν τους γεωργούς να καλύψουν το κόστος επενδύσεων και προσαρμογής που συνδέεται με την εισαγωγή πρωτεϊνούχων καλλιεργειών στην αμειψισπορά, συμπεριλαμβανομένων των νέων μηχανημάτων, των προσαρμογών εξοπλισμού, του κόστους μάθησης και των προσωρινών αυξήσεων του κόστους παραγωγής ή του κόστους εργασίας, καθώς και των δυνητικών ζημιών που συνδέονται με τη χαμηλότερη κερδοφορία σε σύγκριση με τις εναλλακτικές καλλιέργειες.

Η Επιτροπή θα καθορίσει έναν **πανευρωπαϊκό δείκτη αναφοράς που θα επιτρέψει την παρακολούθηση της βελτίωσης της συνολικής στρατηγικής αυτονομίας της ΕΕ στον τομέα των πρωτεϊνών**. Το **παρατηρητήριο της αγοράς σιτηρών, ελαιούχων σπόρων και πρωτεϊνούχων καλλιεργειών** θα εντείνει τις προσπάθειές του για τη διευκόλυνση της παρακολούθησης της αγοράς και της διαφάνειας του συστήματος πρωτεϊνών.

Τα κράτη μέλη θα ενθαρρυνθούν, μέσω των **συστάσεων της ΚΓΠ**, να συμπεριλάβουν μέτρα στα οικεία σχέδια ΕΠΕΣ που παρέχουν κίνητρα για την παραγωγή ψυχανθών, καθώς και ελαιοκράμβης και ηλίανθου, με την υποστήριξη κατάλληλων συμβουλών, και να παρακολουθούν την πρόοδο που επιτυγχάνεται.

Η **επόμενη γενιά γεωργών** διαδραματίζει καίριο ρόλο στην επιτάχυνση της μετάβασης, χάρη στο επιχειρηματικό τους πνεύμα, την πρόσβασή τους στην καινοτομία και τον μεγαλύτερο ορίζοντα σχεδιασμού. Η στρατηγική για την ανανέωση των γενεών στη γεωργία στηρίζει τον εκσυγχρονισμό, τη διαφοροποίηση και την καινοτομία και ευθυγραμμίζεται έτσι με την ανάπτυξη του τομέα των πρωτεϊνούχων καλλιεργειών, συμβάλλοντας στην ανθεκτικότητα, τη βιωσιμότητα και την ανταγωνιστικότητα του αγροδιατροφικού συστήματος. Η Επιτροπή συνιστά στα **κράτη μέλη να ενσωματώσουν τη διαφοροποίηση των πρωτεϊνών στις οικείες στρατηγικές για την ανανέωση των γενεών και στα μέτρα της δέσμης εκκίνησης για γεωργούς νεαρής ηλικίας**, ώστε να παράσχουν επαρκή κίνητρα και επιχειρηματικές ευκαιρίες στους γεωργούς νεαρής ηλικίας.

Η ανάπτυξη **μέσων διαχείρισης κινδύνου και χρηματοδοτικών μέσων** θα βοηθήσει περαιτέρω τους γεωργούς να εντάξουν πρωτεϊνούχες καλλιέργειες στις γεωργικές τους επιχειρήσεις, όπως περιγράφεται στη στρατηγική για το ζωικό κεφάλαιο.

- **Εργαλειοθήκη που επιτρέπει στους γεωργούς να καλλιεργούν βιώσιμα, υγιή και ανθεκτικά πρωτεϊνούχα φυτά**

Στο όραμα για τη γεωργία και τα τρόφιμα, η Επιτροπή τόνισε ότι οι γεωργοί χρειάζονται την κατάλληλη εργαλειοθήκη για να είναι σε θέση να παράγουν με βιώσιμο τρόπο, δεδομένων ιδίως των πιέσεων που ασκούνται από την κλιματική αλλαγή και τις νόσους που πλήττουν την υγεία των ζώων και των φυτών. Αυτό είναι ακόμη πιο σημαντικό για τις πρωτεϊνούχες καλλιέργειες και για τη βελτίωση των αποδόσεων, της ποιότητας και της παραγωγής ποικιλιών προσαρμοσμένων στην κλιματική αλλαγή. Οι νέες γονιδιωματικές τεχνικές έχουν σημαντικές δυνατότητες να αντιμετωπίσουν τις καλλιεργητικές προκλήσεις και να προσφέρουν στην αγορά πιο προσαρμοσμένες στην κλιματική αλλαγή λύσεις.

Ως εκ τούτου, τα προγράμματα βελτίωσης των φυτών όσον αφορά τις πρωτεϊνούχες καλλιέργειες θα πρέπει να επικεντρώνονται στην ανάπτυξη ποικιλιών που συνδυάζουν υψηλότερες και σταθερότερες αποδόσεις, βελτιωμένη αντοχή σε πιέσεις που σχετίζονται με το κλίμα (όπως η ξηρασία και τα ακραία

καιρικά φαινόμενα), αυξημένη ανθεκτικότητα σε επιβλαβείς οργανισμούς και ασθένειες, καθώς και καλύτερη διατροφική ποιότητα, με παράλληλη διατήρηση της γενετικής ποικιλότητας⁽³⁴⁾.

Πέρα από τη διαθεσιμότητα κατάλληλων ποικιλιών, οι κίνδυνοι για την υγεία των φυτών και η καταπολέμηση των ζιζανίων εξακολουθούν να αποτελούν βασικά εμπόδια για την υιοθέτηση πρωτεϊνούχων καλλιεργειών. Για την υπέρβαση αυτών των εμποδίων, η Επιτροπή πρότεινε, σε δέση μέτρων Omnibus για τα τρόφιμα και τις ζωοτροφές⁽³⁵⁾, την απλούστευση των κανονιστικών διαδικασιών για τα φυτοπροστατευτικά προϊόντα, την επιτάχυνση της πρόσβασης σε φυτοφάρμακα βιολογικού ελέγχου και τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών ανανέωσης. Η Επιτροπή έχει επίσης στοχεύσει τις επενδύσεις του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» στον τομέα της φυτοπροστασίας, η οποία πρέπει να συνεχίσει να ανταποκρίνεται σε υφιστάμενες και αναδυόμενες νόσους.

Η ανταλλαγή γνώσεων είναι καίριας σημασίας για τη στήριξη της ευρύτερης υιοθέτησης πρωτεϊνούχων καλλιεργειών. Οι συνεταιρισμοί, τα δίκτυα ΚΓΠ της ΕΕ και τα θεματικά και συμβουλευτικά δίκτυα που χρηματοδοτούνται από το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη»⁽³⁶⁾ διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο μέσω της ανάληψης κοινής δράσης. Οι γεωργικές συμβουλευτικές υπηρεσίες είναι επίσης απαραίτητες για τη στήριξη της υιοθέτησης νέων πρακτικών από τους γεωργούς και την ευαισθητοποίηση.

Η πρόσβαση σε σύγχρονα μηχανήματα προσαρμοσμένα στα ψυχανθή και σε άλλες πρωτεϊνούχες καλλιέργειες είναι καθοριστικής σημασίας για τη σπορά και συγκομιδή ακριβείας καθώς συμβάλλει στη σταθερότητα των αποδόσεων και της ποιότητας των προϊόντων. Η επενδυτική στήριξη της ΚΓΠ διαδραματίζει σημαντικό ρόλο. Δεδομένου ότι τα φυτά αυτά καλλιεργούνται συχνά σε σχετικά μικρές εκτάσεις, οι συνεταιρισμοί μπορούν να διευκολύνουν την πρόσβαση σε εξειδικευμένο εξοπλισμό μέσω του επιμερισμού του επενδυτικού κόστους μεταξύ των γεωργών.

- **Ενίσχυση των αξιακών αλυσίδων και των περιφερειακών ικανοτήτων για τη βελτίωση της ελκυστικότητας της αγοράς**

Η καλύτερη ολοκλήρωση της αξιακής αλυσίδας και η δημιουργία ζήτησης αποτελούν βασικούς παράγοντες έλξης για την επίτευξη αλλαγών.

Η πρόταση για την ΚΓΠ μετά το 2027 ενισχύει την αξιακή αλυσίδα με τη δημιουργία ειδικού τομέα πρωτεϊνούχων καλλιεργειών καθώς, αφενός, επιβάλλει την αναγνώριση των οργανώσεων παραγωγών και των διεπαγγελματικών οργανώσεων, με αποτέλεσμα τη διευκόλυνση συλλογικών δράσεων, όπως μέτρα προώθησης και κοινή διάθεση στην αγορά, και, αφετέρου, απαιτεί από τα κράτη μέλη να εφαρμόζουν τομεακές παρεμβάσεις για τις πρωτεϊνούχες καλλιέργειες με σκοπό τη στήριξη των επενδύσεων, της καινοτομίας, της εμπορίας, της αποθήκευσης και της διαχείρισης κινδύνου.

Είναι σημαντικό η ποιότητα να αντικατοπτρίζεται στην τιμή και οι γεωργοί να αμείβονται δίκαια. Οι τροποποιήσεις της κοινής οργάνωσης των αγορών⁽³⁷⁾, οι οποίες εξετάζονται επί του παρόντος από τους συννομοθέτες και αποσκοπούν στην ενίσχυση της εμπιστοσύνης σε ολόκληρη την αλυσίδα τροφίμων και ζωοτροφών, θα διευκολύνουν τη μεγαλύτερη χρήση συμβάσεων μεταξύ γεωργών και άλλων συμφεροντούχων στην αξιακή αλυσίδα των πρωτεϊνούχων καλλιεργειών, ώστε να μειωθούν οι κίνδυνοι

⁽³⁴⁾ Μόνιμη Επιτροπή Γεωργικής Έρευνας, [R&I for alternative protein sources towards strategic autonomy and sustainability in EU protein production](#) (Ε&Κ για εναλλακτικές πηγές πρωτεϊνών με στόχο τη στρατηγική αυτονομία και τη βιωσιμότητα στην παραγωγή πρωτεϊνών στην ΕΕ), 6 Μαΐου 2026.

⁽³⁵⁾ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά την απλούστευση και την ενίσχυση των απαιτήσεων για την ασφάλεια των τροφίμων και των ζωοτροφών [COM(2025) 1030 final].

⁽³⁶⁾ Περισσότερες πληροφορίες διατίθενται στα [θεματικά δίκτυα](#) και στα [συμβουλευτικά δίκτυα](#).

⁽³⁷⁾ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά την ενίσχυση της θέσης των γεωργών στην αλυσίδα εφοδιασμού τροφίμων [COM(2024) 577 final].

κατά τη μετάβαση στις εν λόγω καλλιέργειες, με αποτέλεσμα τη βελτίωση της προβλεψιμότητας των τιμών, την εξασφάλιση εμπορικών διεξόδων και την αποσαφήνιση της ζήτησης.

Εκτός από την εισοδηματική στήριξη της ΚΓΠ, ο ολοκληρωμένος σχεδιασμός και η χρηματοδότηση στο πλαίσιο των σχεδίων ΕΠΕΣ προσφέρουν ευκαιρίες συμβολής στην ανάπτυξη αξιακών αλυσίδων μέσω επενδύσεων που θα ενισχύσουν τις υποδομές και την ικανότητα αποθήκευσης και μεταποίησης και που απαιτούνται για τη σύνδεση της προσφοράς με τη ζήτηση. Το ΕΤΑ, το οποίο θα στηρίζει επιχειρήσεις και έργα καθ' όλη τη διάρκεια της επενδυτικής διαδρομής μέσω διαφόρων μορφών στήριξης (επιχορηγήσεις, επιστρεπτέα στήριξη, μεικτή χρηματοδότηση), μπορεί επίσης να διαδραματίσει ρόλο. Για παράδειγμα, η επέκταση της ικανότητας μεταποίησης πρωτεϊνικών φυτών στην ΕΕ θα διαφοροποιήσει τις εμπορικές διεξόδους και θα στηρίξει μια πιο εδαφική κατανομή του ζωικού κεφαλαίου με μικρότερο περιβαλλοντικό αντίκτυπο. Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανταγωνιστικότητας θα μπορούσε να στηρίζει επενδύσεις σε υποδομές για ζωοτροφές, τρόφιμα και βιοδυλιστήρια, ενισχύοντας τις ανθεκτικές αξιακές αλυσίδες της ΕΕ που βασίζονται σε πρωτεΐνες τοπικής προέλευσης.

Η μείωση της εξάρτησης από εισαγόμενες ζωοτροφές υψηλής περιεκτικότητας σε πρωτεΐνες συνεπάγεται τη διατήρηση των βιομηχανικών και ενεργειακών εφαρμογών των ελαιούχων σπόρων, της κύριας εγχώριας πηγής υψηλής ποιότητας πρωτεϊνών ζωοτροφών της ΕΕ. Η προώθηση της χρήσης βιομάζας, όπως ορίζεται στη στρατηγική για τη βιοοικονομία, θα διευρύνει περαιτέρω τις ευκαιρίες της αγοράς.

Η Επιτροπή έχει ήδη αρχίσει να συνεργάζεται με τους συμφεροντούχους για να προετοιμαστεί για τις νέες ευκαιρίες που προκύπτουν από το μελλοντικό ΠΔΠ. Οι εργασίες αυτές θα συνεχιστούν.

Η περιφερειακή ανάπτυξη έχει μεγάλη σημασία για την αντιμετώπιση των διαρθρωτικών προκλήσεων στις αγροτικές περιοχές και περιφέρειες, όπως, μεταξύ άλλων, η ανεπάρκεια υπηρεσιών, η έλλειψη εργατικού δυναμικού και η λειψυδρία. Ο ολοκληρωμένος σχεδιασμός στο πλαίσιο των σχεδίων ΕΠΕΣ μπορεί να αντιμετωπίσει αυτές τις ανησυχίες.

- **Βελτίωση της βιώσιμης χρήσης των λειμώνων και της ενσωμάτωσης του ζωικού κεφαλαίου**

Η ΚΓΠ μετά το 2027 διατηρεί ισχυρή στήριξη για τις χορτονομές στο πλαίσιο μιας πιο εδαφικής προσέγγισης για τη διαχείριση των λειμώνων και του ζωικού κεφαλαίου, επεκτείνοντας τη συνδεδεμένη εισοδηματική στήριξη στα αγρωστώδη και τα κτηνοτροφικά φυτά. Μέσω των γεωργοπεριβαλλοντικών και κλιματικών δράσεων, τα κράτη μέλη μπορούν να προωθήσουν τα εκτατικά συστήματα, τη βιώσιμη βόσκηση και τη μεγαλύτερη χρήση αγρωστωδών στις ζωοτροφές. Ο ρόλος των λειμώνων θα πρέπει να ενισχυθεί, καθώς συμβάλλουν στην αποθήκευση άνθρακα, μειώνουν την εξάρτηση από εισαγόμενες ζωοτροφές και βοηθούν στην αντιμετώπιση της εγκατάλειψης της γης, της απώλειας πολιτιστικής κληρονομιάς και των αυξανόμενων φυσικών κινδύνων, ιδίως των δασικών πυρκαγιών. Εκτός από τη βόσκηση, υπάρχει περιθώριο επέκτασης της χρήσης πρωτεϊνών που λαμβάνονται από αγρωστώδη για μονογαστρικά ζώα.

- **Παροχή στους γεωργούς της δυνατότητας πρόσβασης σε κίνητρα για τον άνθρακα και σε πιστώσεις για τη φύση**

Για την παροχή οικονομικών κινήτρων για τη μείωση της χρήσης λιπασμάτων, όπως επισημαίνεται στο σχέδιο δράσης για τα λιπάσματα, αναπτύσσεται μέθοδος πιστοποίησης στο πλαίσιο του κανονισμού για τις απορροφήσεις άνθρακα και την ανθρακοδεσμευτική γεωργία (στο εξής: CRCF)⁽³⁸⁾, με σκοπό την αναγνώριση των απορροφήσεων άνθρακα από τη μετατροπή καλλιεργήσιμων εκτάσεων σε

⁽³⁸⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2024/3012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2024, σχετικά με τη θέσπιση ενωσιακού πλαισίου πιστοποίησης για τις μόνιμες απορροφήσεις άνθρακα, την ανθρακοδεσμευτική γεωργία και την αποθήκευση άνθρακα σε προϊόντα (ΕΕ L, 2024/3012, 6.12.2024).

λειμώνες, τη βελτίωση της διαχείρισης των λειμώνων και τη μείωση των εκπομπών N₂O μέσω της χρήσης ψυχανθών. Αυτό το ενοποιημένο πλαίσιο θα επιτρέψει στους γεωργούς πρωτεϊνούχων καλλιεργειών να έχουν πρόσβαση σε συστήματα παροχής κινήτρων για τον άνθρακα. Επιπλέον, η εξαγγελθείσα επανεξέταση της προσθετικότητας και του πεδίου εφαρμογής του πλαισίου CRCF αποτελεί ευκαιρία για τη δημιουργία ευρύτερου φάσματος επιχειρηματικών προοπτικών, με βάση τις οποίες οι γεωργοί θα μπορούν να συμμετέχουν σε ανθρακοδεσμευτική γεωργία.

Σύμφωνα με τον χάρτη πορείας για τις πιστώσεις για τη φύση⁽³⁹⁾, οι προσεγγίσεις των πιστώσεων για τη φύση θα μπορούσαν επίσης να βοηθήσουν στην επιβράβευση βιώσιμων συστημάτων πρωτεϊνών που συμβάλλουν στη διατήρηση, την αποκατάσταση ή τη βελτίωση των οικοσυστημάτων, των οικοτόπων ή της βιοποικιλότητας, συμπεριλαμβανομένων των κτηνοτροφικών συστημάτων με βάση τη βόσκηση σε μόνιμους λειμώνες και φιλικών προς τη βιοποικιλότητα συστημάτων με βάση τα ψυχανθή, όπως η διαφοροποίηση των αμειψισπορών, η συγκαλλιέργεια ή η παραγωγή που απαιτεί χαμηλές εισροές σε συνδυασμό με χαρακτηριστικά τοπίου.

4.3. Προώθηση της έρευνας και καινοτομίας για την ενίσχυση των συστημάτων πρωτεϊνών

- **Επενδύσεις στην καινοτομία των καλλιεργειών και στους σπόρους για την τόνωση της παραγωγής και της ανθεκτικότητας**

Μέσω των ερευνητικών προγραμμάτων-πλαίσιας της Ένωσης για την E&K, του προγράμματος «Ορίζων 2020» και του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» έχουν επενδυθεί πάνω από 190 εκατ. EUR για τη στήριξη της E&K στον τομέα των πρωτεϊνούχων καλλιεργειών, συμπεριλαμβανομένων της βελτίωσης των φυτών, της συγκαλλιέργειας, της αξιοποίησης των υπηρεσιών οικοσυστήματος, της μεταποίησης στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις, των αξιακών αλυσίδων και της παραγωγής ζωοτροφών για την ενίσχυση της αυτάρκειας της ΕΕ. Στο πλαίσιο της αποστολής της ΕΕ με τίτλο «Ευρωπαϊκή συμφωνία για το έδαφος», τα έργα διερευνούν επίσης τον ρόλο των πρωτεϊνούχων καλλιεργειών στη βελτίωση της υγείας του εδάφους μέσω ζωντανών εργαστηρίων. Η σύμπραξη της ΕΕ για την υγεία και την καλή μεταχείριση των ζώων εξετάζει επίσης το θέμα μέσω της διατροφής των ζώων και των πρόσθετων υλών ζωοτροφών. Η σύμπραξη της ΕΕ για την αγροοικολογία αντιμετωπίζει τη διαφοροποίηση των καλλιεργειών και το δυναμικό των μεικτών συστημάτων. Η σύμπραξη της ΕΕ Biodiversa+ εξέτασε επίσης το θέμα ακολουθώντας μια διαφορετική προσέγγιση που έγκειται στη στήριξη της ανάπτυξης συστημάτων πολυετούς καλλιέργειας σιτηρών ⁽⁴⁰⁾.

Απαιτούνται στοχευμένες επενδύσεις στον τομέα της E&K για την τόνωση της παραγωγής και της χρήσης πρωτεϊνούχων καλλιεργειών. Στις προτεραιότητες περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων: η βελτίωση φυτών και η ανάπτυξη σπόρων· η μείωση των λιπασμάτων· η προστασία των βιώσιμων καλλιεργειών· η διαφοροποίηση· και η ανάπτυξη αξιακών αλυσίδων, παράλληλα με την έρευνα για τα συστήματα βόσκησης και τα σκευάσματα ζωοτροφών με βάση τοπικές πρωτεΐνες. Η E&K είναι επίσης απαραίτητη για τη δυνατότητα μεταποίησης, την οργανοληπτική ποιότητα, τη διατροφική αξία, την πεπτικότητα και την αλλεργιογονικότητα των πρωτεϊνούχων φυτών που καλλιεργούνται στην ΕΕ. Δεδομένων των διαφορών μεταξύ των ποικιλιών και των συνθηκών καλλιέργειας, η τυποποιημένη ποιότητα, η εκτίμηση κινδύνου και οι μέθοδοι ταξινόμησης είναι ουσιαστικής σημασίας για τη στήριξη της εμπορίας και της ευρύτερης χρήσης. Για τη δημιουργία αξίας απαιτούνται επίσης κατάλληλες τεχνολογίες μεταποίησης και υποδομές για τα τρόφιμα και τις ζωοτροφές, μεταξύ άλλων και στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις.

⁽³⁹⁾ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Χάρτης πορείας για τις πιστώσεις για τη φύση [COM(2025) 374 final].

⁽⁴⁰⁾ Περισσότερες πληροφορίες είναι διαθέσιμες στο [Biodiversa+](#).

Οι επενδύσεις στην ανάπτυξη τεχνολογιών για την καλύτερη αξιοποίηση της βιομάζας, με τη συμπερίληψη καταλοίπων και υποπροϊόντων στις ζωοτροφές, πρέπει επίσης να συνεχιστούν σε συνεργασία με τον ιδιωτικό τομέα.

- **Ενίσχυση της συνεργασίας και της μεταφοράς γνώσεων μεταξύ των φορέων**

Η συνεργασία σε ολόκληρη την αξιακή αλυσίδα είναι καίριας σημασίας για την κλιμάκωση της καινοτομίας. Πρωτοβουλίες όπως η EIP-AGRI (Ευρωπαϊκή Σύμπραξη Καινοτομίας για την παραγωγικότητα και τη βιωσιμότητα της γεωργίας) και το δίκτυο ΚΓΠ της ΕΕ στηρίζουν την ανταλλαγή γνώσεων, τα συνεργατικά έργα και τις βέλτιστες πρακτικές, ενώ η σύνδεση της Ε&Κ με υπηρεσίες γεωργικών εφαρμογών διασφαλίζει την αποτελεσματική μεταφορά στους γεωργούς. Μέσω πολυμερών έργων, θεματικών δραστηριοτήτων και πρωτοβουλιών δικτύωσης, οι πλατφόρμες αυτές θα συνεχίσουν να προωθούν βέλτιστες πρακτικές για τις πρωτεϊνούχες καλλιέργειες και να διαδίδουν τα σχετικά αποτελέσματα από έργα που υλοποιούνται σε επίπεδο κρατών μελών. Οι δραστηριότητές τους θα συμβάλουν επίσης σε ειδικούς διαλόγους για τις πρωτεΐνες με τα κράτη μέλη και στους ετήσιους διαλόγους για τα τρόφιμα. Η πολιτική συνοχής για την Ε&Κ παρέχει ένα ακόμη εργαλείο για τη στήριξη της καινοτομίας, και αρκετές περιφέρειες έχουν προσδιορίσει σχετικές προτεραιότητες στις οικείες στρατηγικές εξύπνης εξειδίκευσης⁽⁴¹⁾.

Μια ολοκληρωμένη προσέγγιση Ε&Κ για τις πρωτεΐνες πρέπει να εμβαθύνει τις επιστημονικές γνώσεις και να καλύψει τα κενά, διασφαλίζοντας παράλληλα την αποτελεσματική ενσωμάτωση σε όλους τους επιστημονικούς κλάδους⁽⁴²⁾. Απαιτείται περαιτέρω χρηματοδότηση της έρευνας και της καινοτομίας για την τόνωση της ανταγωνιστικότητας, της βιωσιμότητας και της ανθεκτικότητας των φυτικών και εναλλακτικών πρωτεϊνών, με βάση το μελλοντικό ΕΤΑ και το επόμενο πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη». Η επικείμενη νέα στρατηγική προσέγγιση για την Ε&Κ στη γεωργία, τη δασοκομία, τις αγροτικές περιοχές και τα συστήματα τροφίμων θα αποτελέσει τη βάση για την καθοδήγηση των μελλοντικών επενδύσεων με σκοπό την ανάπτυξη νέων γνώσεων, πρακτικών και εργαλείων για τον τομέα των πρωτεϊνών. Μακροπρόθεσμα, οι περαιτέρω εργασίες σε τομείς όπως η φυτοπροστασία, η βελτίωση των φυτών και η βιοοικονομία βιολογικής βάσης, με τη συμμετοχή τόσο ερευνητικών οργανισμών όσο και του ιδιωτικού τομέα σε όλους αυτούς τους τομείς, θα ενισχύσουν περαιτέρω την υιοθέτηση των αποτελεσμάτων.

4.4. Βελτίωση της ανθεκτικότητας, της ανταγωνιστικότητας και της ετοιμότητας του συστήματος πρωτεϊνών της ΕΕ

Η ανθεκτικότητα και η ανταγωνιστικότητα του συστήματος πρωτεϊνών της ΕΕ συνδέονται στενά με την αποδοτικότητα των ζωοτροφών, της βελτίωσης και της καινοτομίας, όπου η ΕΕ πρωτοστατεί ως προς την τεχνολογία με τους εξής τρόπους:

- βελτίωση της αποτελεσματικότητας των κτηνοτροφικών συστημάτων·
- βελτιστοποίηση των στρατηγικών σίτισης·

⁽⁴¹⁾ Οι εταιρικές σχέσεις S3 και το μέσο Διαπεριφερειακών Επενδύσεων Καινοτομίας (I3) ενισχύουν ήδη την περιφερειακή συνεργασία, τη μεταφορά τεχνολογίας και τη βιομηχανική κλιμάκωση σε ολόκληρη την Ευρώπη. Οι εταιρικές σχέσεις S3 φέρνουν σε επαφή περιφέρειες που ενδιαφέρονται για νέες αξιακές αλυσίδες. Δύο παραδείγματα είναι οι εταιρικές σχέσεις «High Tech Farming» (Γεωργία υψηλής τεχνολογίας) και «Ingredients for the Bioeconomy» (Συστατικά για τη βιοοικονομία (I4BE)). Το μέσο I3 στηρίζει τις διαπεριφερειακές συνεργασίες, βοηθώντας τις περιφέρειες να μετατρέψουν ερευνητικά και πιλοτικά έργα σε πραγματικές οικονομικές ευκαιρίες, όπως η ανάπτυξη μιας νέας διακρατικής αλυσίδας αξίας στον τομέα των βιολογικών και των λύσεων βιοοικονομίας.

⁽⁴²⁾ Μόνιμη Επιτροπή Γεωργικής Έρευνας, [R&I for alternative protein sources towards strategic autonomy and sustainability in EU protein production](#) (Ε&Κ για εναλλακτικές πηγές πρωτεϊνών με στόχο τη στρατηγική αυτονομία και τη βιωσιμότητα στην παραγωγή πρωτεϊνών στην ΕΕ), 6 Μαΐου 2026.

- παροχή κινήτρων για περιφερειακές και τοπικές ζωοτροφές·
- διαφοροποίηση των εισαγωγών με παράλληλη ευθυγράμμιση των προτύπων βιωσιμότητας·
- στήριξη της εγχώριας παραγωγής εισροών και πρόσθετων υλών ζωοτροφών·
- διασφάλιση της ετοιμότητας και της αντιμετώπισης καταστάσεων έκτακτης ανάγκης.

- **Προσαρμογή των κτηνοτροφικών συστημάτων ώστε να δοθεί προτεραιότητα στους τοπικούς πόρους**

Υπάρχουν δυνατότητες βελτιστοποίησης της ζήτησης ζωοτροφών με την καλύτερη αντιστοίχιση της ζωικής παραγωγής με την περιφερειακή και τοπική παραγωγή ζωοτροφών. Με βάση την τρέχουσα ΚΓΠ, η ΚΓΠ μετά το 2027 παρέχει στα κράτη μέλη επιλογές για την περαιτέρω στήριξη της διαφοροποίησης της ζωικής παραγωγής, συμπεριλαμβανομένης της εκτατικοποίησης, καθώς και μέτρα για την ενθάρρυνση της **μεγαλύτερης χρήσης φυτικών πρωτεϊνών που παράγονται σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο**, με μέσα όπως η εισοδηματική στήριξη με βάση την έκταση, ιδίως για τα μεικτά γεωργοκτηνοτροφικά συστήματα και η αυξημένη συνδεδεμένη εισοδηματική στήριξη για τους γεωργούς που συνδυάζουν φυτική και ζωική παραγωγή. Σε περιοχές που πλήττονται από νιτρορρύπανση, η Επιτροπή πρότεινε να υποχρεούνται τα κράτη μέλη να στηρίζουν τους γεωργούς στην εκτατικοποίηση του κτηνοτροφικού τους συστήματος ή στη διαφοροποίηση των δραστηριοτήτων τους και, στο πλαίσιο των νέων γεωργοπεριβαλλοντικών και κλιματικών δράσεων, να παρέχουν επίσης στήριξη για την εκτατικοποίηση των κτηνοτροφικών συστημάτων, για παράδειγμα μέσω εθελοντικών δεσμεύσεων διαχείρισης ή μέσω της νέας ενίσχυσης μετάβασης. Με τον τρόπο αυτό, θα μπορούν να αξιοποιούνται καλύτερα οι εκτάσεις οριακής απόδοσης για τα μηρυκαστικά, ενώ για τα μονογαστρικά υπάρχουν ευκαιρίες για καλύτερη χρήση παραπροϊόντων από τρόφιμα σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις της ενωσιακής νομοθεσίας που αφορούν τις ζωοτροφές, τα ζωικά υποπροϊόντα και τη μεταδοτική σπογγώδη εγκεφαλοπάθεια (ΜΣΕ), καθώς και την επεξεργασία βιοκαυσίμων, που συμβάλλουν στη μείωση, αφενός, των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου οι οποίες σχετίζονται με τις ζωοτροφές και, αφετέρου, του ανταγωνισμού λόγω αλλαγής της χρήσης γης.

Όπως αναλύθηκε στη στρατηγική για το ζωικό κεφάλαιο, η βελτιστοποίηση της σύνθεσης των κοπαδιών και των επιχειρηματικών μοντέλων σύμφωνα με τους φυσικούς πόρους που διατίθενται σε περιφερειακό επίπεδο και η διαφοροποίηση του εισοδήματος των επηρεαζόμενων κτηνοτρόφων στη μεταποίηση προστιθέμενης αξίας θα συμβάλουν επίσης στη μείωση της εξάρτησης της ΕΕ από εισαγόμενες φυτικές πρωτεΐνες.

- **Τοπική παραγωγή ζωοτροφών**

Η μείωση της εξάρτησης της ΕΕ από τις εισαγωγές πρέπει να συνοδεύεται από προσπάθειες μείωσης του κόστους της ευρωπαϊκής παραγωγής ζωοτροφών. Η αντικατάσταση των εισαγόμενων πρωτεϊνών ζωοτροφών με ευρωπαϊκές, περιφερειακές ή τοπικές εναλλακτικές λύσεις μπορεί να αυξήσει το κόστος για τους κτηνοτρόφους, εάν είναι ακριβότερες από τις εισαγωγές. Μολονότι η δημόσια στήριξη μπορεί να συμβάλει στην ανάπτυξη ανθεκτικών αξιακών αλυσίδων ζωοτροφών, το κόστος αυτό πρέπει να απορροφηθεί χωρίς να υπονομευθεί η ανταγωνιστικότητα. Η στρατηγική για το ζωικό κεφάλαιο καθορίζει μια προσέγγιση που, μέσω της προαιρετικής επισήμανσης και των βραχέων αλυσίδων εφοδιασμού, θα επιτρέψει στους καταναλωτές να αναγνωρίζουν με σαφήνεια τα εν λόγω προϊόντα και, ως εκ τούτου, να υποστηρίξουν αυτή τη μετάβαση.

Ανάπτυξη των παραγωγών ζώων, η επέκταση της περιφερειακής ικανότητας μεταποίησης και αποθήκευσης είναι καίριας σημασίας για την αύξηση της τοπικής χρήσης ζωοτροφών. Τα επενδυτικά μέσα που διατίθενται στο πλαίσιο της ΚΓΠ μπορούν ήδη να στηρίζουν τους γεωργούς και τις οργανώσεις παραγωγών στην ανάπτυξη τέτοιων περιφερειακών υποδομών μεταποίησης και αποθήκευσης, όπως μονάδες ξήρανσης, βιοδιυλιστήρια ή πλατφόρμες εφοδιαστικής. Το μελλοντικό

ΕΤΑ μπορεί να συμβάλει περαιτέρω στην επίτευξη αυτού του στόχου με την αύξηση των επενδύσεων που αποσκοπούν στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και της ανθεκτικότητας.

Για την καθοδήγηση των πολιτικών και την παρακολούθηση της προόδου, συνιστάται στα κράτη μέλη να παρακολουθούν τη χρήση των τοπικών ζωοτροφών⁽⁴³⁾. Επιπλέον, η Επιτροπή θα εξετάσει το ενδεχόμενο ανάπτυξης **προαιρετικών ετικετών ή προαιρετικών αποκλειστικών ενδείξεων** σχετικά με την προέλευση των ζωοτροφών που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή του προϊόντος.

- **Βελτιστοποίηση των στρατηγικών σίτισης σε όλα τα είδη ζωικού κεφαλαίου**

Τα μηρυκαστικά μπορούν να τρέφονται με χόρτο και να συμβάλλουν στη διατήρηση των λειμώνων, ενώ τα μονογαστρικά μπορούν να καταναλώνουν υπολείμματα και παραπροϊόντα από τη μεταποίηση τροφίμων και γεωργικών προϊόντων τα οποία διαφορετικά θα κατέληγαν στα απόβλητα. Οι στρατηγικές σίτισης έχουν σχεδιαστεί έτσι ώστε να ανταποκρίνονται στις μεταβαλλόμενες θρεπτικών ανάγκες που αντιστοιχούν στη γενετική βελτίωση και στις απαιτήσεις για την υγεία και την καλή διαβίωση των ζώων. Ωστόσο, δεν υπάρχει ενιαία λύση που να εφαρμόζεται σε όλα τα συστήματα παραγωγής, σε όλο το ζωικό κεφάλαιο και σε όλες τις περιφέρειες. Εντούτοις, η βελτιστοποίηση των στρατηγικών σίτισης θα μπορούσε να μειώσει την εξάρτηση της ΕΕ από εισαγόμενες φυτικές πρωτεΐνες, δημιουργώντας παράλληλα αξιακές αλυσίδες για τις πρωτεΐνες που καλλιεργούνται στην ΕΕ και βελτιώνοντας τη βιωσιμότητα.

Δεδομένου ότι δεν υπάρχει ενιαία προσέγγιση που να ταιριάζει σε όλα τα συστήματα ή τις περιφέρειες, οι παρασκευαστές ζωοτροφών διαδραματίζουν καίριο ρόλο στην εξισορρόπηση των διατροφικών απαιτήσεων των ζώων, της διαθεσιμότητας συστατικών, της οικονομικής προσιτότητας και της βιωσιμότητας. Παρασκευάζουν σύνθετες ζωοτροφές από ευρύ φάσμα τοπικών και εισαγόμενων πρώτων υλών και πρόσθετων υλών ζωοτροφών, ενώ παράλληλα προσαρμόζονται στους περιβαλλοντικούς και κανονιστικούς περιορισμούς, καθώς και στους περιορισμούς της αγοράς, για να στηρίξουν τη βέλτιστη απόδοση του ζωικού κεφαλαίου. Ο ρόλος αυτός είναι ιδιαίτερα σημαντικός δεδομένου ότι οι σύνθετες ζωοτροφές αντιπροσωπεύουν μεγάλο μερίδιο της συνολικής ζήτησης ζωοτροφών και το κόστος των ζωοτροφών αποτελεί την κύρια οικονομική εισροή στη ζωική παραγωγή.

Για την προώθηση της κυκλικής βιοοικονομίας, η χρήση πρώην τροφίμων, υποπροϊόντων και παραπροϊόντων από την παραγωγή τροφίμων ως ζωοτροφών στηρίζει τους στόχους της κυκλικής βιοοικονομίας μέσω της μείωσης των αποβλήτων, της διατήρησης των θρεπτικών ουσιών και της επίτευξης οικονομικών και περιβαλλοντικών οφελών. Η πολιτική της ΕΕ ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να δώσουν προτεραιότητα στην ασφαλή χρήση στη διατροφή των ζώων έναντι επιλογών χαμηλότερης αξίας, όπως τα βιοκαύσιμα, η λιπασματοποίηση, το βιοαέριο, η αποτέφρωση ή η υγειονομική ταφή, υπό την προϋπόθεση ότι πληρούνται όλες οι σχετικές απαιτήσεις ασφάλειας των ζωοτροφών και άλλες νομικές απαιτήσεις. Στις κυκλικές ζωοτροφές μπορούν επίσης να συμπεριληφθούν ενδεχομένως νέες πηγές θρεπτικών ουσιών που θα χρησιμοποιηθούν στη διατροφή των ζώων, όπως οι πρωτεΐνες που προέρχονται από έντομα.

- **Διαφοροποίηση των εισαγωγών με παράλληλη ευθυγράμμιση των προτύπων βιωσιμότητας**

Ενώ το παρόν σχέδιο παρουσιάζει πρακτικά μέτρα για την προώθηση της παραγωγής της ΕΕ προς μεγαλύτερη αυτονομία, η διαφοροποίηση των εισαγωγών συμβάλλει στο μεταξύ στη μείωση των κινδύνων εξάρτησης. Οι υφιστάμενες (και μελλοντικές) ΣΕΣ που συνάπτει η ΕΕ με διάφορους εμπορικούς εταίρους παρέχουν ευκαιρίες για τη διαφοροποίηση τόσο των εισαγωγών όσο και των εξαγωγών. Η εξάρτηση από τις εισαγωγές πρωτεϊνών ζωοτροφών από τρίτες χώρες είναι πιθανό να εξακολουθήσει να υφίσταται στο μέλλον. Δεδομένης της μεταχείρισης μηδενικού δασμού για τη σόγια

⁽⁴³⁾ Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος, [Protein diversification in Europe: risks and opportunities for sustainable food systems](#) (Διαφοροποίηση των πρωτεϊνών στην Ευρώπη: κίνδυνοι και ευκαιρίες για τα βιώσιμα συστήματα τροφίμων), 22 Ιουνίου 2026.

και το σογιάλευρο, καθώς και του περιορισμένου αριθμού πηγών εφοδιασμού για τα εν λόγω προϊόντα, οι διάφορες ΣΕΣ που έχει συνάψει η ΕΕ με τρίτες χώρες συμβάλλουν στην εδραίωση αυτής της ρύθμισης και στη διαφοροποίηση του εφοδιασμού της ΕΕ με σόγια. Η ΕΕ θα χρησιμοποιήσει την αγροδιατροφική διπλωματία της για να διαφοροποιήσει περαιτέρω τις αλυσίδες εφοδιασμού και να ανοίξει νέους διαδρόμους εφοδιασμού.

Η Ουκρανία που είναι γειτονική χώρα και υποψήφια προς προσχώρηση στην ΕΕ θα μπορούσε να συμβάλει στη μείωση του ελλείμματος πρωτεϊνών της ΕΕ και να την καταστήσει πιο ευέλικτη, δεδομένου ότι η συνεργασία θα επικεντρώνεται στην ευθυγράμμιση των προτύπων παραγωγής, ιδίως για τη σόγια. Η ΕΕ θα εργαστεί από κοινού με την Ουκρανία σε τομείς συνεργασίας που ωφελούν αμφότερα τα μέρη, όπως η παραγωγή σόγιας, διασφαλίζοντας παράλληλα ισότιμους όρους ανταγωνισμού και θεμιτό ανταγωνισμό.

Όσον αφορά την καλύτερη ευθυγράμμιση των προτύπων παραγωγής, έχουν ήδη ληφθεί διάφορα μέτρα.

Στο όραμά της για τη γεωργία και τα τρόφιμα, η Επιτροπή δεσμεύτηκε να διασφαλίσει ότι τα επικίνδυνα φυτοφάρμακα που απαγορεύονται στην ΕΕ δεν θα επανεισάγονται μέσω των εισαγωγών. Για να συμπληρώσει προηγούμενες πρωτοβουλίες⁽⁴⁴⁾, η Επιτροπή υπέβαλε πρόταση Omnibus για τα τρόφιμα και τις ζωοτροφές και θα διενεργήσει εκτίμηση επιπτώσεων σχετικά με τη δυνατότητα ευθυγράμμισης των προτύπων παραγωγής για τα εισαγόμενα προϊόντα.

Η παραγωγή πρωτεϊνών μπορεί να έχει σημαντικές επιπτώσεις στη χρήση γης. Το ευρωπαϊκό νομοθετικό πλαίσιο, συμπεριλαμβανομένων του κανονισμού της ΕΕ για την αποψίλωση των δασών (EUDR)⁽⁴⁵⁾ και της έμμεσης αλλαγής της χρήσης γης (ILUC)⁽⁴⁶⁾, αντιμετωπίζει αυτές τις ανησυχίες. Ωστόσο, μπορεί επίσης να έχουν επιπτώσεις στην αξιακή αλυσίδα, τόσο για τους γεωργούς όσο και για τους εμπόρους, οι οποίες απαιτούν ιδιαίτερη προσοχή.

- **Ανάπτυξη της εγχώριας παραγωγής εισροών και πρόσθετων υλών ζωοτροφών**

Οι αλλαγές στις πηγές πρωτεϊνών και στη διατροφή των ζώων απαιτούν κατάλληλες πρόσθετες ύλες ζωοτροφών. Η χρήση αμινοξέων στις ζωοτροφές είναι σήμερα η πλέον οικονομικά αποδοτική λύση για τη μείωση της υψηλής εξάρτησης της ΕΕ από τις εισαγωγές σόγιας, με παράλληλη μείωση των εκπομπών αζώτου και στήριξη της υγείας και της καλής μεταχείρισης των ζώων. Η μειωμένη πρόσβαση της αγοράς σε απαραίτητα αμινοξέα (ιδίως λυσίνη και μεθειονίνη) θα είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση των εισαγωγών σόγιας από τρίτες χώρες και την απελευθέρωση περισσότερου αζώτου στο περιβάλλον. Ομοίως, η συμπλήρωση των ζωοτροφών με επαρκείς ποσότητες βιταμινών αποτελεί προϋπόθεση για την υγεία και την καλή διαβίωση των ζώων, καθώς και για τη βελτιστοποίηση των επιδόσεων σε κάθε υφιστάμενο σύστημα εκτροφής ζώων. Η έλλειψη σε μία μόνο βιταμίνη μπορεί να είναι αρκετή για να επηρεάσει τις ζωοτεχνικές επιδόσεις και, ως εκ τούτου, την ανταγωνιστικότητα του ζωικού κεφαλαίου της ΕΕ, γεγονός που μπορεί να υπονομεύσει την επισιτιστική αυτονομία της ΕΕ.

Η ΕΕ εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τρίτες χώρες, ιδίως από την Ανατολική Ασία, για όλες σχεδόν τις βιταμίνες και τα αμινοξέα που χρειάζεται για τη διατροφή των ζώων.

Ως εκ τούτου, η εξάρτηση της ΕΕ από εισαγόμενες βιταμίνες και αμινοξέα ενέχει κρίσιμους κινδύνους εφοδιασμού. Η Επιτροπή θα συνεργαστεί με τα κράτη μέλη για την αντιμετώπιση αυτών

⁽⁴⁴⁾ Ο κανονισμός (ΕΕ) 2023/334 της Επιτροπής, της 2ας Φεβρουαρίου 2023 μείωσε τα ανώτατα όρια καταλοίπων για τις νεονικοτινοειδείς ουσίες clothianidin και thiamethoxam στο όριο αναλυτικού προσδιορισμού για την προστασία των μελισσών και των επικονιαστών.

⁽⁴⁵⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2023/1115 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 31ης Μαΐου 2023, για τη διαθεσιμότητα στην αγορά της Ένωσης και την εξαγωγή από την Ένωση ορισμένων βασικών και παράγωγων προϊόντων που συνδέονται με την αποψίλωση και την υποβάθμιση των δασών (ΕΕ L 150 της 9.6.2023, σ. 206).

⁽⁴⁶⁾ Οδηγία (ΕΕ) 2018/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2018, για την προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές (ΕΕ L 328 της 21.12.2018, σ. 82).

των αδυναμιών με την προστασία και τη στήριξη των βιομηχανικών ικανοτήτων της μέσω εργαλείων ανταγωνιστικότητας και εμπορίου, ενώ παράλληλα θα διερευνήσει τις δυνατότητες μετεγκατάστασης της παραγωγής με τα ακόλουθα μέτρα:

- Δρομολόγηση μελέτης για την αξιολόγηση της έκτασης των εξαρτήσεων της ΕΕ και των δυνατοτήτων μετριασμού τους.
- Διερεύνηση των δυνατοτήτων στο πλαίσιο του μελλοντικού ΕΤΑ για την κλιμάκωση των έργων και την παροχή κινήτρων στις επιχειρήσεις της ΕΕ ώστε να αξιοποιήσουν πλήρως την υφιστάμενη παραγωγική ικανότητα για πρόσθετες ύλες ζωοτροφών/βιταμίνες, να διασφαλίσουν τη συνέχιση της λειτουργίας και/ή να επενδύσουν σε νέες ικανότητες.
- Συνέχιση της απλούστευσης των κανόνων για τις πρόσθετες ύλες ζωοτροφών, για τη διασφάλιση της καινοτομίας και της διαθεσιμότητας στην αγορά στο πλαίσιο του Omnibus για τα τρόφιμα και τις ζωοτροφές.
- Βελτίωση της παρακολούθησης των τρωτών σημείων και εντοπισμός των κρίσιμων κινδύνων που σχετίζονται με τις εισροές/πρόσθετες ύλες ζωοτροφών και ανάπτυξη σχετικών επιλογών ετοιμότητας. Σε συνέχεια της έκθεσης Niinistö⁽⁴⁷⁾, η Επιτροπή ενέκρινε τη στρατηγική για την Ευρωπαϊκή Ένωση Ετοιμότητας⁽⁴⁸⁾ με στόχο, μεταξύ άλλων, την ενίσχυση της ανθεκτικότητας ζωτικών κοινωνικών λειτουργιών, όπως η επισιτιστική ασφάλεια.
- Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή θα συνεχίσει να επικεντρώνεται ιδίως στις εξαρτήσεις από τα πρόσθετα τροφίμων και ζωοτροφών βάσει του ευρωπαϊκού μηχανισμού ετοιμότητας και αντιμετώπισης κρίσεων επισιτιστικής ασφάλειας και θα εξετάσει διάφορα εργαλεία, όπως αυτά που σχετίζονται με τα κρίσιμα υλικά όσον αφορά τη διαφάνεια της αγοράς, τη δημιουργία αποθεμάτων, τις κοινές προμήθειες ή άλλα μέσα, για την αύξηση της ανθεκτικότητας σε εξωτερικούς κλυδωνισμούς και τη σταθεροποίηση τόσο της διαθεσιμότητας όσο και της οικονομικής προσιτότητας.

4.5. Ενίσχυση των αξιακών αλυσίδων πρωτεϊνών της ΕΕ με τη βελτίωση της ελκυστικότητας της αγοράς, την παροχή κινήτρων για τη ζήτηση και την προώθηση τοπικών λύσεων

- Στήριξη της διαφοροποιημένης διατροφής- Χρήση διαφόρων εργαλείων σε εθνικό και ενωσιακό επίπεδο για την τόνωση της ζήτησης- Διασφάλιση της ευθύνης και της συνεργασίας σε ολόκληρη την αξιακή αλυσίδα

- Στήριξη της διαφοροποιημένης διατροφής για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας του συστήματος

Το αγροδιατροφικό σύστημα της ΕΕ προσφέρει στους ανθρώπους πολλές ασφαλείς και υψηλής ποιότητας διατροφικές επιλογές. Υπάρχει περιθώριο για ποικίλους τρόπους διατροφής, ανάλογα με τις προσωπικές ανάγκες και προτιμήσεις, οι οποίες περιλαμβάνουν διάφορες πηγές φυτικών πρωτεϊνών και ζωικών προϊόντων που παράγονται με βιώσιμο τρόπο. Η αύξηση της διαθεσιμότητας και της οικονομικής προσιτότητας των εγχώριων φυτικών πρωτεϊνών θα αυξήσει τις επιλογές και την προσβασιμότητα των καταναλωτών. Με τη σειρά της, η διαφοροποιημένη και πιο ισορροπημένη διατροφή θα συμβάλει στη δημιουργία βιώσιμων αξιακών αλυσίδων για φυτικά και εδαφικά

⁴⁷ Ειδικός Σύμβουλος Niinistö, *Έκθεση: Safer together — Strengthening Europe's Civilian and Military Preparedness and Readiness* (Πιο ασφαλείς μαζί — Ενίσχυση της πολιτικοστρατιωτικής προετοιμασίας και ετοιμότητας της Ευρώπης), 30 Οκτωβρίου 2024.

⁽⁴⁸⁾ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Στρατηγική της ΕΕ για την Ένωση Ετοιμότητας*, JOIN(2025) 130 final.

ολοκληρωμένα ζωικά προϊόντα, στη βελτίωση των αποτελεσμάτων στον τομέα της δημόσιας υγείας και στην επίτευξη των στόχων της ΕΕ για το κλίμα και το περιβάλλον⁽⁴⁹⁾.

Οι διατροφικές επιλογές των καταναλωτριών και των καταναλωτών διαμορφώνονται από τα περιβάλλοντα τροφίμων, τα οποία εξαρτώνται μεν σε μεγάλο βαθμό από τις τιμές και τους ιδιωτικούς φορείς, αλλά επηρεάζονται από τις δημόσιες πολιτικές. Τα εθνικά εργαλεία πολιτικής, όπως η φορολογία, η εκπαίδευση, οι διατροφικές κατευθυντήριες γραμμές και οι πληροφορίες σχετικά με τον αντίκτυπο στην υγεία, το κλίμα, το περιβάλλον και την κοινωνία, μπορούν να στηρίξουν μια πιο υγιεινή και ποικιλόμορφη διατροφή. Στους πρόσθετους μοχλούς για τους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς περιλαμβάνονται η τιμολόγηση, η διαθεσιμότητα, η δημόσια εστίαση, η σύνθεση των προϊόντων και η ενημέρωση των καταναλωτών και των καταναλωτριών, συμπεριλαμβανομένης της επισήμανσης και της διαφήμισης, όπως αναφέρεται στο σχέδιο για «Ασφαλείς καρδιές» της Επιτροπής.

- **Κινητοποίηση διαφόρων ενωσιακών και εθνικών εργαλείων για την τόνωση της ζήτησης**

Εκτός από τις εθνικές πολιτικές, η πολιτική της ΕΕ διαδραματίζει σημαντικό ρόλο. Σύμφωνα με την έκθεση της Επιτροπής σχετικά με τα πρότυπα εμπορίας για τα αποξηραμένα ψυχανθή και τη σόγια, **η πρόταση για την ΚΓΠ μετά το 2027 επιτρέπει τη θέσπιση προτύπων για πρωτεϊνούχες καλλιέργειες, ώστε να ενημερώνονται καλύτερα οι καταναλώτριες και οι καταναλωτές σχετικά με την προέλευση των προϊόντων**. Τα πρότυπα αυτά μπορούν να προωθήσουν την κατανάλωση τροφών φυτικής προέλευσης και να στηρίξουν εκστρατείες της ΕΕ που αναδεικνύουν τα οφέλη των οσπρίων για την υγεία και τη βιωσιμότητα.

Η Επιτροπή θα αυξήσει την ευαισθητοποίηση ως προς τις ευκαιρίες για ψυχανθή και όσπρια στο ετήσιο πρόγραμμα εργασίας της για την προώθηση και θα ενσωματώσει τα προϊόντα αυτά στην επικείμενη εκστρατεία «Αγοράζουμε ευρωπαϊκά προϊόντα».

Οι δημόσιες συμβάσεις τροφίμων μπορούν να προωθήσουν την ανθεκτικότητα και τη βιωσιμότητα με τη στήριξη νέων αλυσίδων εφοδιασμού, τη διασφάλιση της ζήτησης για βιώσιμα προϊόντα και τη διαμόρφωση καταναλωτικών προτύπων. Το όραμα για τη γεωργία και τα τρόφιμα εξαγγέλλει πρόταση για την ενίσχυση του ρόλου των δημόσιων συμβάσεων. Αναφέρει ότι οι δημόσιες συμβάσεις θα πρέπει να ακολουθούν μια προσέγγιση «βέλτιστης τιμής» για να ανταμείβουν τις προσπάθειες για ποιότητα και βιωσιμότητα. Η τοπική παραγωγή φυτικών προϊόντων, ιδίως οσπρίων, ευθυγραμμίζεται επαρκώς με τους στόχους αυτούς και αναμένεται να ωφεληθεί από την προσέγγιση αυτή.

Το πρόγραμμα της ΕΕ για τα σχολεία⁽⁵⁰⁾ (το οποίο στηρίζει τη διανομή γάλακτος, φρούτων και λαχανικών σε εκατομμύρια παιδιά σχολικής ηλικίας) μπορεί να στηρίζει περαιτέρω τη βιώσιμη και ανθεκτική κατανάλωση αυξάνοντας την ευαισθητοποίηση των παιδιών μέσω εκπαιδευτικών μέτρων σχετικά με τα οφέλη των οσπρίων και εξοικειώνοντάς τα με τη γεύση τους.

- **Ευθυγράμμιση της τιμολόγησης και της φορολογίας ώστε να αντικατοπτρίζεται το κόστος βιωσιμότητας και ανθεκτικότητας**

Οι τιμές επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό τις επιλογές των καταναλωτών και των καταναλωτριών και μπορούν να κατευθύνουν τη μετάβαση σε μια ποικιλόμορφη διατροφή. Αυτό περιλαμβάνει πρωτοβουλίες τιμολόγησης λιανικής που ευθυγραμμίζονται με το πραγματικό κόστος των βιώσιμων και ανθεκτικών τροφίμων, υποστηριζόμενες από πρακτικές επισήμανσης. Εκτός από την τιμολόγηση, οι έμποροι λιανικής και οι βιομηχανίες τροφίμων διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο καθώς προσφέρουν επιλογές για διαφοροποιημένη διατροφή και προωθούν πιο βιώσιμες επιλογές.

⁽⁴⁹⁾ Ευρωπαϊκή Επιτροπή: Κοινό Κέντρο Ερευνών, [Closing the EU protein gap – drivers, synergies and trade-offs](#), (Κάλυψη του χάσματος πρωτεϊνών στην ΕΕ — Κινητήριες δυνάμεις, συνέργειες και συμβιβασμοί), 2024.

⁽⁵⁰⁾ Άρθρα 22 έως 25 και παράρτημα V του κανονισμού ΚΟΑ.

Με τον σχεδιασμό κατάλληλων φορολογικών πολιτικών, τα κράτη μέλη μπορούν επίσης να σημειώσουν πρόοδο ως προς τη συμβολή τους στη μετάβαση σε ένα ανθεκτικό σύστημα τροφίμων.

Μολονότι η μετάβαση σε περισσότερα προϊόντα πρωτεϊνούχων καλλιεργειών στα τρόφιμα και τις ζωοτροφές δεν είναι άμεσα επιλέξιμη για συμφωνίες βιωσιμότητας σύμφωνα με το άρθρο 210α του κανονισμού ΚΟΑ, οι γεωργοί και άλλοι συμφεροντούχοι στην αλυσίδα θα μπορούσαν να εξετάσουν το ενδεχόμενο να συμπεριλάβουν στις συμφωνίες βιωσιμότητας πρωτοβουλίες που επιδιώκουν επιλέξιμους στόχους βιωσιμότητας, όπως η μείωση των απωλειών και της χρήσης αζώτου, η βελτίωση της βιοποικιλότητας και άλλοι συναφείς στόχοι.

4.6. Η κυκλικότητα ως επιχειρηματική προοπτική

- **Βιοκαύσιμα**

Η εγχώρια παραγωγή καλλιεργειών με υψηλή περιεκτικότητα σε πρωτεΐνες όχι μόνο μειώνει την εξάρτηση από τις εισαγωγές πρωτεϊνών, αλλά προσφέρει επίσης πολύτιμα παραπροϊόντα που μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως τρόφιμα και ζωοτροφές, και συμβάλλει επίσης στην παραγωγή βιοκαυσίμων, ενισχύοντας έτσι την ανθεκτικότητα της ΕΕ τόσο στον τομέα των τροφίμων και των ζωοτροφών όσο και στον τομέα της ενέργειας. **Κατά την επανεξέταση του πλαισίου για την ανανεώσιμη ενέργεια μετά το 2030, η Επιτροπή θα αξιολογήσει πώς μπορεί να αυξηθεί η παραγωγή εγχώριων βιώσιμων βιοκαυσίμων, πρωτεϊνούχων καλλιεργειών και πρώτων υλών, με στόχο τη στήριξη της στρατηγικής αυτονομίας και της ανθεκτικότητας της Ένωσης, εξετάζοντας αυτούς τους στόχους στο συνολικό πλαίσιο πολιτικής.**

- **Υιοθέτηση της βιοοικονομίας**

Η ενσωμάτωση της προοπτικής της βιοοικονομίας είναι καίριας σημασίας για τη βιώσιμη χρήση των πόρων και την αξιοποίηση του πλήρους δυναμικού των πηγών πρωτεϊνών της ΕΕ βάσει της αρχής της αποδοτικής χρήσης της βιομάζας για εφαρμογές υψηλής αξίας σύμφωνα με τους στόχους της στρατηγικής για τη βιοοικονομία. Για τον εντοπισμό τομέων στους οποίους θα μπορούσε να βελτιωθεί η χρήση των πόρων, η στρατηγική για τη βιοοικονομία προωθεί τη βελτίωση της παρακολούθησης των ροών βιομάζας, ώστε να αυξηθεί η διαφάνεια σε όλους τους τομείς που χρησιμοποιούν βιομάζα ως τρόφιμα, ζωοτροφές, λιπάσματα, ενέργεια και άλλες βιομηχανικές χρήσεις. Πρωτοβουλίες όπως η κοινή επιχείρηση «Μια Ευρώπη που βασίζεται στην κυκλική βιοοικονομία» και η ομάδα εργασίας της για τους πρωτογενείς παραγωγούς διαδραματίζουν επίσης καίριο ρόλο στην προώθηση της βιοοικονομίας.

Η Επιτροπή θα εργαστεί για την **ανάπτυξη ισοζυγίων βιομάζας** με σκοπό τη βελτίωση των κενών στα δεδομένα σχετικά με τη διαθεσιμότητα παραπροϊόντων και θα παράσχει στήριξη στα κράτη μέλη για την κατάρτιση εναρμονισμένων ισοζυγίων πρωτεϊνών ζωοτροφών και τροφίμων.

5. Συμπεράσματα

Η έντονη εξάρτηση του συστήματος πρωτεϊνών της ΕΕ από εισαγόμενες ζωοτροφές υψηλής περιεκτικότητας σε πρωτεΐνες αντικατοπτρίζει ένα σύνολο αλληλένδετων προκλήσεων, συμπεριλαμβανομένων υπανάπτυκτων αξιακών αλυσίδων πρωτεϊνούχων καλλιεργειών, εισαγόμενων βιταμινών και αμινοξέων, ανεπαρκούς ανταγωνιστικότητας, περιορισμένης διαθεσιμότητας γης, περιβαλλοντικών πιέσεων, εξάρτησης ορισμένων κτηνοτροφικών συστημάτων από εισαγόμενες ζωοτροφές, καταναλωτικών προτύπων και φραγμών στην υιοθέτηση εναλλακτικών πρωτεϊνών.

Για την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων, η πορεία συνδυάζει συντονισμένες και συστημικές δράσεις σε ολόκληρη την προσφορά και τη ζήτηση ζωοτροφών και τροφίμων. Ενισχύει την παραγωγή της ΕΕ παρέχοντας κίνητρα για πρωτεϊνούχες καλλιέργειες μέσω εργαλείων της ΚΓΠ και αναπτύσσοντας ανθεκτικές αξιακές αλυσίδες που υποστηρίζονται από υποδομές μεταποίησης,

μεγαλύτερη χρήση συμβάσεων και στοχευμένες επενδύσεις. Ταυτόχρονα, προωθεί τη διαφοροποίηση των εισαγωγών και πιο αποδοτικά και τοπικά κτηνοτροφικά συστήματα, συμπεριλαμβανομένης της εκτατικοποίησης που βασίζεται σε λειμώνες, βελτιστοποιημένες στρατηγικές σίτισης με βάση ζωοτροφές τοπικής προέλευσης, υποστηριζόμενες από υποδομές, κίνητρα της αγοράς και εγχώρια παραγωγή εισροών ζωοτροφών.

Παράλληλα, η πορεία αυτή τονώνει τη ζήτηση μέσω πιο διαφοροποιημένης διατροφής, βελτιωμένων περιβαλλόντων τροφίμων, δημόσιων συμβάσεων, μέτρων επισημάνσης και ευαισθητοποίησης, ενώ προωθεί παράλληλα την έρευνα και καινοτομία στις καλλιέργειες, τις εναλλακτικές πρωτεΐνες και τη βιοοικονομία, καθώς και κυκλικές λύσεις. Οι δράσεις αυτές υποστηρίζονται από ισχυρότερο συντονισμό των πολιτικών, ευθυγράμμιση με τους περιβαλλοντικούς στόχους και ενισχυμένη παρακολούθηση και διάλογο, διασφαλίζοντας τη μετάβαση ολόκληρου του συστήματος προς ένα πιο ανθεκτικό, βιώσιμο και ανταγωνιστικό σύστημα πρωτεϊνών της ΕΕ.

Με την επιχειρηματική και προσαρμοστική τους στάση, οι νέοι γεωργοί, οι οποίοι συχνά βρίσκονται στην πρώτη γραμμή της υιοθέτησης νέων τεχνολογιών, βιώσιμων πρακτικών και διαφοροποιημένων επιχειρηματικών μοντέλων, διαδραματίζουν καίριο ρόλο στην αξιοποίηση των ευκαιριών που συνδέονται με τη μετάβαση σε ένα βιώσιμο και ανθεκτικό σύστημα προσφοράς και ζήτησης πρωτεϊνών.

Μέσω ενός υποστηρικτικού περιβάλλοντος πολιτικής, παράλληλα με την ειδική καινοτομία, η ΕΕ μπορεί να επιταχύνει την υιοθέτηση βιώσιμων πρακτικών και να κινηθεί προς τα **ακόλουθο σημεία αναφοράς έως το 2035**, ώστε να διασφαλιστεί ότι το μερίδιο των πρωτεϊνών από ελαιούχους σπόρους και πρωτεϊνούχες καλλιέργειες που προέρχονται από την ΕΕ και χρησιμοποιούνται ως ζωοτροφές στην ΕΕ, το οποίο ήταν 25,8 % το 2025, θα ανέλθει στο 35 % το 2035.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: Βασικές δράσεις

1. Ανάπτυξη αξιακών αλυσίδων πρωτεϊνούχων καλλιεργειών στην Ευρώπη και ενίσχυση της θέσης των γεωργών

Αναγνωριστικός αριθμός	Δράσεις
1.1.	Παρακολούθηση της χρήσης τοπικών ζωοτροφών.
1.2.	Καθορισμός πανευρωπαϊκού σημείου αναφοράς για την παρακολούθηση της συνολικής στρατηγικής αυτονομίας της ΕΕ στον τομέα των πρωτεϊνών.
1.3.	Εφαρμογή προτύπων εμπορίας για τις πρωτεϊνούχες καλλιέργειες στην επισήμανση της προέλευσης.
1.4.	Βελτίωση της υιοθέτησης κριτηρίων βιωσιμότητας για τις δημόσιες συμβάσεις τροφίμων, τις υπηρεσίες τροφίμων και τα μηχανήματα αυτόματης πώλησης.

2. Βελτίωση των γνώσεων σχετικά με την αυτάρκεια της ΕΕ σε πρωτεΐνες

Αναγνωριστικός αριθμός	Δράσεις
2.1.	Καθιέρωση διαλόγων της ΕΕ με τα κράτη μέλη για τις πρωτεΐνες σχετικά με την εφαρμογή του σχεδίου της ΕΕ για τις πρωτεΐνες.
2.2.	Δρομολόγηση μελέτης για την αξιολόγηση της έκτασης των εξαρτήσεων της ΕΕ και των δυνατοτήτων μετριασμού τους.
2.3.	Έκδοση κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με ένα εναρμονισμένο εθνικό ισοζύγιο πρωτεϊνών για ζωοτροφές και τρόφιμα.

3. Παροχή κινήτρων για την αξιακή αλυσίδα πρωτεϊνών της ΕΕ

Αναγνωριστικός αριθμός	Δράσεις
3.1.	Διερεύνηση τρόπων επένδυσης σε εγκαταστάσεις αποθήκευσης και μεταποίησης για την ανάπτυξη ανθεκτικών αξιακών αλυσίδων ζωοτροφών με βάση τοπικά παραγόμενες πρώτες ύλες ζωοτροφών υψηλής περιεκτικότητας σε πρωτεΐνες στο πλαίσιο των εθνικών και περιφερειακών σχεδίων εταιρικής σχέσης και του ΕΤΑ.
3.2.	Διευκόλυνση της ανάπτυξης προαιρετικών ετικετών ή προαιρετικών αποκλειστικών ενδείξεων που πιστοποιούν ότι τα ζωικά προϊόντα παράγονται αποκλειστικά με τη χρήση ενωσιακών, εθνικών, περιφερειακών ή τοπικών ζωοτροφών σε συνεργασία με τους βασικούς συμφεροντούχους στην αλυσίδα εφοδιασμού.
3.3.	Ευαισθητοποίηση σχετικά με τις ευκαιρίες χρηματοδότησης για εκστρατείες προώθησης της ΕΕ που αναδεικνύουν τα οφέλη των οσπρίων για την υγεία και τη βιωσιμότητα.
3.4.	Ευαισθητοποίηση σχετικά με τα όσπρια στα εκπαιδευτικά ιδρύματα μέσω του προγράμματος για τα σχολεία, ώστε τα παιδιά να εξοικειωθούν με τη γεύση και την εμφάνισή τους και να συνειδητοποιήσουν τα διατροφικά τους οφέλη.
3.5.	Εξέταση από τα κράτη μέλη του ενδεχομένου προώθησης φορολογικών πολιτικών που βελτιώνουν την πρόσβαση των καταναλωτών σε ανθεκτικά και οικονομικά προσιτά τρόφιμα.

4. Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των πρωτεϊνούχων καλλιεργειών της ΕΕ και των εναλλακτικών πρωτεϊνών

Αναγνωριστικός αριθμός	Δράσεις
4.1.	Ανάπτυξη μεθοδολογίας πιστοποίησης για τη γεωργία και τη γεωργοδασοκομία σε ανόργανα εδάφη, συμπεριλαμβανομένων πρακτικών που μειώνουν τις άμεσες και έμμεσες εκπομπές οξειδίου του αζώτου (N ₂ O) από τα υπό διαχείριση γεωργικά εδάφη με τη χρήση πρωτεϊνούχων καλλιεργειών, στο πλαίσιο του κανονισμού για τις απορροφήσεις άνθρακα και την ανθρακοδεσμευτική γεωργία.
4.2.	Στρατηγική προσέγγιση της Ε&Κ για τη γεωργία, τα δάση, τις αγροτικές περιοχές και τα συστήματα τροφίμων. Χρηματοδότηση της έρευνας και καινοτομίας για την προώθηση της ανταγωνιστικότητας, της βιωσιμότητας και της ανθεκτικότητας των πρωτεϊνούχων καλλιεργειών και των εναλλακτικών πρωτεϊνών.
4.3.	Ανταλλαγή γνώσεων και βέλτιστων πρακτικών σχετικά με την τοπική αυτονομία σε ζωοτροφές, και την παραγωγή, επεξεργασία και αξιοποίηση πρωτεϊνούχων καλλιεργειών μέσω του δικτύου ΚΓΠ της ΕΕ.

5. Αξιοποίηση της εταιρικής σχέσης στην ευρωπαϊκή γειτονία

Αναγνωριστικός αριθμός	Δράσεις
5.1.	Προώθηση της συνεργασίας με την Ουκρανία ως υποψήφιας για προσχώρηση στην ΕΕ, ώστε να διαφοροποιηθεί ο εφοδιασμός με πρωτεϊνούχες καλλιέργειες, με παράλληλη ευθυγράμμιση των προτύπων παραγωγής, συμπεριλαμβανομένης της Global Gateway.